

GRUNDERNA FÖR PLANEN FÖR SMÅBARNSPEDAGOGIK 2022
KASKÖ STADS PLAN FÖR SMÅBARNSPEDAGOGIK

INNEHÅLL

1. GRUNDERNA FÖR PLANEN FÖR SMÅBARNSPEDAGOGIK OCH DE LOKALA PLANERNA FÖR SMÅBARNSPEDAGOGIK

- 1.1 Grunderna för planen för småbarnspedagogik och deras bindande verkan
- 1.2 Den lokala planen för småbarnspedagogik
- 1.3 Barnets plan för småbarnspedagogik

2. SMÅBARNSPEDAGOGIKENS UPPDRAG OCH ALLMÄNNA MÅL

- 2.1 Förpliktelser som styr småbarnspedagogiken
- 2.2 Verksamhetsformer inom småbarnspedagogiken
- 2.3 Småbarnspedagogiken som en del av barnets uppväxt och lär stig
- 2.4 Värdegrunden
- 2.5 Synen på lärande
- 2.6 Pedagogiskt inriktad helhet för fostran, undervisning och vård
- 2.7 Mångsidig kompetens

3. VERKSAMHETSKULTUREN INOM SMÅBARNSPEDAGOGIKEN

- 3.1 Riktlinjer för att utveckla verksamhetskulturen
- 3.2 Lärmiljöer inom småbarnspedagogiken
- 3.3. Samarbete inom småbarnspedagogiken

4. PLANERING OCH GENOMFÖRANDE AV DEN PEDAGOGISKA VERKSAMHETEN INOM SMÅBARNSPEDAGOGIKEN

- 4.1 Referensram för den pedagogiska verksamheten
- 4.2 Pedagogisk dokumentation
- 4.3 Mångsidiga arbetsätt
- 4.4 Leken som grund för utveckling, lärande och välbefinnande
- 4.5 Läroområden
- 4.6 Preciseringar gällande språk och kultur

5. STÖD FÖR BARNET

- 5.1 Principer och ansvar för att ordna stöd
- 5.2 Samarbete i samband med stöd
- 5.3 Genomförandet av stödet i småbarnspedagogiken
- 5.4 Bedömning av stödet för barnet
- 5.5 Barnets plan för småbarnspedagogik i samband med stöd
- 5.6 Beslut om intensifierat och särskilt stöd samt stödtjänster

6. SMÅBARNSPEDAGOGIK SOM BASERAR SIG PÅ EN ALTERNATIV PEDAGOGIK ELLER EN SÄRSKILD ÅSKÅDNING

7. UTVÄRDERING OCH UTVECKLING AV VERKSAMHETEN INOM SMÅBARNSPEDAGOGIKEN

- 7.1 Utvärdering och utveckling av den pedagogiska verksamheten

1. GRUNDERNA FÖR PLANEN FÖR SMÅBARNSPEDAGOGIK OCH DE LOKALA PLANERNA FÖR SMÅBARNSPEDAGOGIK

Grunderna för planen för småbarnspedagogik är en nationell föreskrift som utfärdats av Utbildningsstyrelsen enligt lagen om småbarnspedagogik. De lokala planerna för småbarnspedagogik och barnens planer för småbarnspedagogik ska utarbetas och småbarnspedagogiken ska genomföras i enlighet med denna föreskrift. Beredningen av grunderna för planen för småbarnspedagogik styrs framför allt av lagen om småbarnspedagogik, som föreskriver om barnets rätt till småbarnspedagogik och om målen för småbarnspedagogiken. Förskoleundervisningen, som regleras av lagen om grundläggande utbildning, är en del av småbarnspedagogiken. Förskoleundervisningen styrs av föreskriften om grunderna för förskoleundervisningens läroplan som Utbildningsstyrelsen har utfärdat.

Småbarnspedagogiken är en del av det finländska utbildningssystemet och en viktig del av barnets uppväxt och lärtig. Syftet med småbarnspedagogiken är att stödja barnets förutsättningar för lärande och främja livslångt lärande och uppfyllandet av utbildningsmässig jämlikhet i enlighet med inkluderande principer. Till dessa principer hör alla barns lika rättigheter, jämlikhet, likabehandling, icke-diskriminering, värdesättning av mångfald samt social delaktighet och gemenskap. Inkludering är ett omfattande begrepp och gäller alla barn. Inkludering ska ses som en princip, en värdering och ett sätt att tänka som berör anordnandet av småbarnspedagogiken som helhet. Dessa grunder har utarbetats i enlighet med principerna om inkludering, som särskilt behandlas i samband med värdegrunden i kapitel 2, ur verksamhetskulturens synvinkel i kapitel 3 och med beaktande av stödet för barnet i kapitel 5. Vårdnadshavarna bär det primära ansvaret för sina barns fostran. Småbarnspedagogiken stöder och kompletterar hennens fostrande uppdrag och bidrar till barnens välbefinnande.

Avsikten med den nationella styrningen av småbarnspedagogiken är att skapa likvärdiga förutsättningar för en helhetsmässig uppväxt, utveckling och lärande för de barn som deltar i småbarnspedagogiken.

1.1 Grunderna för planen för småbarnspedagogik och deras bindande verkan

Grunderna för planen för småbarnspedagogik har som uppdrag att stödja och styra hur småbarnspedagogiken ordnas, genomförs och utvecklas. Grunderna för planen för småbarnspedagogik ska bidra till att verksamheten håller hög kvalitet och genomförs på lika grunder i hela landet. Med småbarnspedagogik avses en systematisk och målinriktad helhet som består av fostran, undervisning och vård och i vilken i synnerhet pedagogiken betonas.

I grunderna för planen för småbarnspedagogik definieras småbarnspedagogikens centrala mål och innehåll, samarbetet mellan anordnaren av småbarnspedagogik och barnens vårdnadshavare, det sektorsövergripande samarbetet samt innehållet i barnets plan för småbarnspedagogik.

Grunderna för planen för småbarnspedagogik är en föreskrift som är juridiskt bindande för anordnarna av småbarnspedagogik. Grunderna för planen för småbarnspedagogik innehåller förutom föreskrifter även text som belyser grunderna.

Helheten för grunderna för planen för småbarnspedagogik är i tre nivåer. Den består av nationella grunder för planen för småbarnspedagogik, lokala planer för småbarnspedagogik samt barnens plan för småbarnspedagogik.

Nivåer i anslutning till planen för småbarnspedagogik

1.2 Den lokala planen för småbarnspedagogik

Anordnarna av småbarnspedagogik ska utarbeta och godkänna lokala planer för småbarnspedagogik utgående från de nationella grunderna för planen för småbarnspedagogik. Skyldigheten att utarbeta en plan för småbarnspedagogik gäller också öppen småbarnspedagogisk verksamhet som kommunen köper och privat daghemsverksamhet eller privat familjedagvård som övervakas av kommunen. De lokala planerna för småbarnspedagogik är bindande och de ska utvärderas och utvecklas. Den lokala planen för småbarnspedagogik kan utarbetas så att den gäller alla verksamhetsformer (daghemsverksamhet, familjedagvård och öppen småbarnspedagogisk verksamhet) eller skilt för varje verksamhetsform. Flera anordnare av småbarnspedagogik kan också komma överens om att utarbeta, utvärdera och utveckla planen för småbarnspedagogik gemensamt.

Planen för småbarnspedagogik utarbetas så att den definierar, styr och stöder anordnandet av den lokala småbarnspedagogiken. När planen uppgörs bör lokala särdrag, möjliga pedagogiska tyngdpunkter, barnens behov samt resultaten av utvärderingen och utvecklingsarbetet av småbarnspedagogik beaktas. Lokala planer kan specificera nationella grunder men de kan inte utesluta mål eller innehåll som lagen, förordningar eller grunderna för planen för småbarnspedagogik förutsätter.

Kaskö plan för småbarnspedagogik definierar, styr och stöder anordnandet av den lokala småbarnspedagogiken. I Kaskös plan för småbarnspedagogik upprepas sakinhåll och lagen om småbarnspedagogik enligt den nationella planen, men de är inskrivna i kommunens plan endast till nödvändiga och förtydligande delar. Denna plan för småbarnspedagogik berör hela småbarnspedagogiken inom Kaskö stad. Den lokala planen för småbarnspedagogik är utarbetad som en gemensam plan, på finska och svenska.

Vid utarbetandet av Kaskö plan för småbarnspedagogik har stadens strategi tagits i beaktande. Den centrala missionen i strategin beskriver hur staden strävar till att främja invånarnas välmående och hållbara utveckling samt hur Kaskö som en stad under utveckling tar hand om sina invånare och deras välmående. Bildningsnämnden i Kaskö godkänner planen för småbarnspedagogik på sitt möte och planen offentliggörs på adressen Planen för småbarnspedagogik | Kaskö.

Planen för småbarnspedagogik ges även ut som pappersversion och den finns till påseende på daghemmet och kan lånas ut till vårdnadshavare enligt behov och önskemål.

Förutom den gemensamma kommunala planen för småbarnspedagogik uppgörs gruppvisa årsplaner varje år, som kompletteras under verksamhetsåret enligt barnens intressen och olika projekt samt enligt läroplanen. Gällande de allra minsta barnen uppgörs årsplanen i form av en årsklocka. Målsättningen med läroplanen och årsplanen är att synliggöra innehållet och verksamheten i småbarnspedagogiken under verksamhetsåret. Innehållet som ska tas upp i grupp planen diskuteras och utvärderas tillsammans med vårdnadshavarna under föräldrakvällen som hålls i början av verksamhetsåret.

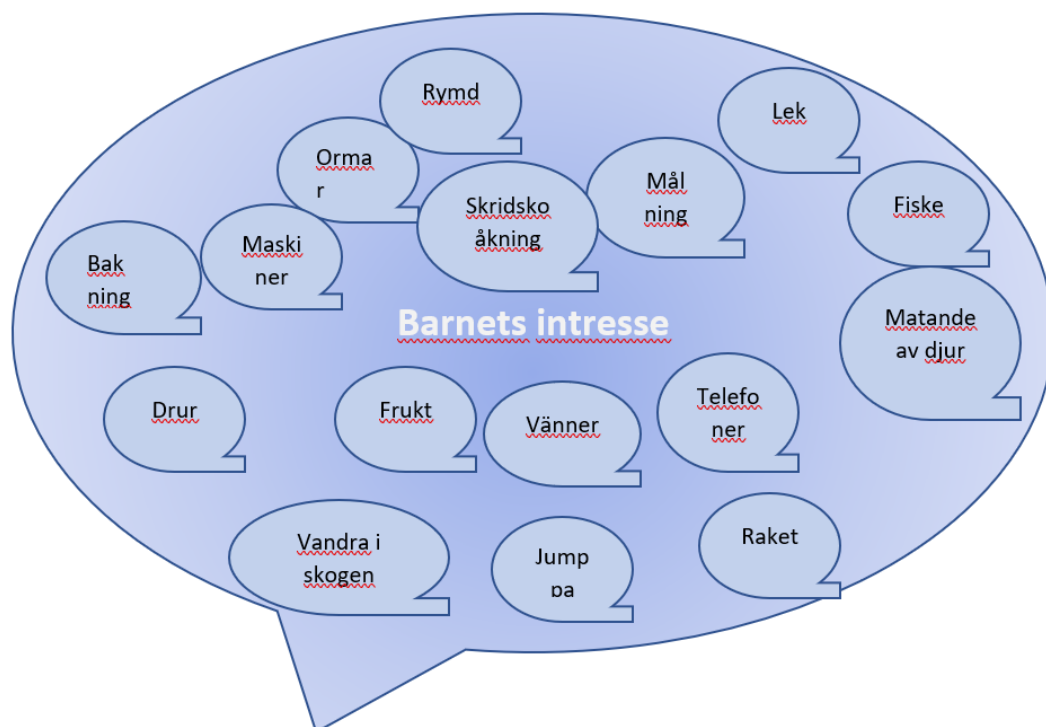
För varje barn görs en plan för småbarnspedagogik inför varje verksamhetsperiod. Dess syfte är att stöda barnets uppväxt och utveckling samt att säkerställa förverkligandet av målen inom småbarnspedagogiken för ifrågavarande barn. Barnets plan för småbarnspedagogik är ett verktyg för verksamhetens plan och utvärdering.

Lapsen kasvun ja oppimisen jatkuvuuden ja eheyden turvaamiseksi varhaiskasvatussuunnitelma on sidoksissa esiopetuksen sekä perusopetuksen opetussuunnitelmiin sekä näitä koskeviin paikallisiin suunnitelmiin.

För att trygga barnets uppväxt och fortlöpande inläring samt integritet är planen för småbarnspedagogik anknuten till förundervisningens och grundundervisningens läroplaner samt lokala planer som berör dessa.

Kaskö plan för småbarnspedagogik har utarbetats i en arbetsgrupp med 6 professionella inom småbarnspedagogik från olika yrkesgrupper. Senare har utarbetandet av planen kompletterats med hjälp av sakkunniga. Vårdnadshavarna har under föräldrakvällarna kunnat kommentera och ta fram värden som de anser mest viktiga och dessa värden har uppmärksammats vid utarbetandet av planen. Barnens synvinklar har hörts under diskussioner, där barnen berättat vad de tycker mest om vilka deras intressen är.

Barnens intressen beaktas i planeringen av verksamheten

Planen för småbarnspedagogik ska utarbetas så att den preciserar, styr och stöder anordnandet av småbarnspedagogiken på lokal nivå. Då planen för småbarnspedagogik görs upp ska man beakta lokala särdrag, eventuella pedagogiska prioriteringar, barnens behov samt resultat av utvärderingar och utvecklingsarbete som gäller småbarnspedagogiken. De lokala planerna kan precisera de nationella grunderna, men de kan inte utesluta mål eller innehåll som förutsätts i lagen, förordningen eller i grunderna för planen för småbarnspedagogik.

Verksamhetens utvärdering är konstant. Utvärderingen och utvecklandet förverkligas regelbundet vid Karvi (Kansallinen koulutuksen arviointikeskus) enligt nivåerna på utvärderingar som uppgjorts till småbarnspedagogiken. Vårdnadshavarna utvärderar förverkligandet av planens målsättningar för det egna barnet men även processen gällande planen för småbarnspedagogiken, verksamheten samt planernas förverkligande under årets lopp samt i samband med vårens kundenkät. Utvärderingen fokuseras alltid på verksamheten. Resultatet från utvärderingen används till att utveckla verksamheten.

1.3 Barnets plan för småbarnspedagogik

Ett barn som deltar i småbarnspedagogisk verksamhet har enligt lagen om småbarnspedagogik rätt till systematisk och målinriktad fostran, undervisning och vård. För att uppfylla detta ska en plan för småbarnspedagogik utarbetas för varje barn på ett daghem eller i familjedagvård. Barnets plan för småbarnspedagogik ska utgå från barnets behov och barnets bästa. Även barnets åsikt och önskemål ska klarläggas och beaktas i processen med barnets plan för småbarnspedagogik. Personalen har ansvar för att hitta lämpliga sätt att klarlägga barnets perspektiv. Det är viktigt att vårdnadshavarens och personalens

iakttagelser och uppfattningar om barnets utveckling och lärande samt förmåga att fungera i grupp beaktas.

Då barnets plan för småbarnspedagogik utarbetas är det viktigt att känna till barnets kunnande, styrkor, intresseområden och individuella behov. Planen ska också beakta barnets språkliga, kulturella och åskådningsmässiga bakgrund.

I barnets plan för småbarnspedagogik ska följande anges:

- barnets styrkor när det gäller utveckling och lärande samt barnets intressen
- mål som stöder barnets utveckling, lärande och välbefinnande, de åtgärder som behövs för att uppnå målen och en utvärdering av hur målen uppnåtts
- barnets eventuella behov av stöd (kapitel 5)
- en eventuell plan för hur läkemedelsbehandlingen genomförs
- barnets, personalens och vårdnadshavarens gemensamma överenskommelser
- andra eventuella sakkunniga som varit med och utarbetat planen
- när planen har utarbetats, granskats och när den granskas nästa gång.

Varje barn bör ha en ikraftvarande plan för småbarnspedagogik ”VASU” för varje verksamhetsperiod. När barnet börjar i Kaskö i nytt daghem eller familjedagvård, bör planen för småbarnspedagogik göras inom två månader från starten. Avsikten med den första diskussionen är att vårdnadshavarna och personalen vid småbarnspedagogiken bekantar sig med varandra, skapar en grund för samarbetet och personalen lär sig känna barnet bättre. En ikraftvarande plan för småbarnspedagogik skapas inom den gruppen där barnet placeras för verksamhetsperioden. På så sätt styr barnens planer för småbarnspedagogik personalens verksamhet i ifrågavarande grupp.

Barnets plan för småbarnspedagogik utarbetas fortgående en gång i året och den uppdateras alltid vid behov, ifall barnets behov förutsätter det. Tillräcklig tid reserveras för diskussionen och under diskussionen evalueras det som varit, det som är och det som kommer. Den tidigare planen för småbarnspedagogik används som grund när man gör upp en ny, eftersom diskussionen med barnet alltid innehåller en värdering av den gångna planen samt planering för den kommande planen för småbarnspedagogik (VASU). Barnets VASU-plan bör vara utarbetad fram till slutet av september varje år.

Progressionen för barnets plan för småbarnspedagogik:

Målet för planen för småbarnspedagogik är att stödja barnets uppväxt, utveckling och lärande så omfattande som möjligt och att försäkra att de allmänna målen för småbarnspedagogik förverkligas för ifrågavarande barn. Målsättningarna för barnet inom VASU-planen grundas på det ifrågavarande barnets styrkor och intressen och därmed hålls diskussionen på basen av dessa styrkor och intressen samt beaktande av eventuella behov av stödformer. Alla dessa aspekter tas upp i diskussionen och skrivs in i planen för småbarnspedagogik. Därför är det viktigt att barnet observeras konstant i vardagen. Barnet kan därtill även intervjuas med beaktande av åldersnivå, detta främjar barnets delaktighet i VASU-processen. Även vårdnadshavarna ombedes på förhand att fundera på för barnet viktiga saker innan diskussionen.

När målsättningarna uppgörs beaktas även vårdnadshavarnas och övriga experters synvinklar om barnets välmående, utveckling, inläring och stödbehov. Inom småbarnspedagogiken bemöts barnens stödbehov med pedagogiska, strukturella och vårdinriktade stödformer som planeras individuellt för barnets behov. I barnets småbarnspedagogiska plan noteras eventuellt stödet för barnets utveckling, inläring och välmående, dess förverkligande samt utvärdering av stödets effekt och stödformernas förverkligande. Processen för utarbetande av förvaltningsmässiga beslut ur en lokal synvinkel som är anknutna till stödet beskrivs mer ingående i punkt 5. Barnets stöd. I barnets VASU-plan för småbarnspedagogik bifogas enligt behov även en eventuell plan för medicinsk vård för barnet.

Efter utarbetningen av VASU-planen kontrolleras uppgifterna av vårdnadshavarna och när de uppfattat dessa korrekt noterade, låses VASU-planen. Fostrarna inom småbarnspedagogiken observerar barnen och på basen av dessa observationer, samt målsättningarna och eventuella stödformer som nedskrivits i VASU-planen, diskuterar man i team-möten barnens situationer. Om det sker ändringar i barnets liv eller behov återkommer man under årets lopp till de mål som skrivits i VASU-planen. VASU-planen kan uppdateras under verksamhetsåret så ofta som barnets situation kräver.

I daghemmet svarar läraren inom småbarnspedagogik för utarbetandet av barnets plan för småbarnspedagogik. Inom familjedagvården svara daghemsvårdaren tillsammans med läraren inom småbarnspedagogik för utarbetandet av barnets plan, läraren fungerar som handledare för utarbetandet av planen. Barnets plan för småbarnspedagogik är hemligstämplat. I Kaskö används Utbildningsstyrelsens blankett som modell för blanketten för planen för småbarnspedagogik, på basen av vilken planen utgörs och den sparas i databasen "Päikky" som används inom Kaskö småbarnspedagogik. Barnets VASU-plan arkiveras i databasen i enlighet med dataskyddslagstiftningen.

När barnet övergår från en grupp till annan eller från småbarnsfostran till förundersvisningen, medföljer även barnets plan för småbarnspedagogik via det elektroniska systemet. När barnet flyttar över till ett nytt ställe bör den tidigare anordnaren av småbarnspedagogik tillhandahålla nödvändig information gällande barnet till den nya anordnaren. Nödvändig information är sådana uppgifter som anordnaren bör ha för att i en ny grupp kunna ordna verksamhet som svarar mot barnets behov och intressen.

Utvärderingen av verksamheten är fortlöpande. Utvärderingen på individnivå förverkligas när barnets VASU-plan utarbetas och vid uppföljningen av den, i diskussioner med barnet och i samarbete med vårdnadshavarna. Personalen observerar barnet och diskuterar detta gemensamt vid personalens möten. Saker som framkommer dokumenteras. Barnet kan själv värdera verksamheten tex. med hjälp av smiley-kort och berätta sina egna tankar. Under våren utvärderas förverkligandet av målen som finns i planen för småbarnspedagogik tillsammans med vårdnadshavarna och för varje barn. Vårdnadshavarna utvärderar även processen för planen för småbarnspedagogik i samband med vårens kundenkät. Utvärderingen handlar alltid om verksamheten.

2. SMÅBARNSPEDAGOGIKENS UPPDRAG OCH ALLMÄNNA MÅL

Den småbarnspedagogiska verksamheten är en samhällsservice som har många uppdrag. Småbarnspedagogikens uppdrag är att i samarbete med vårdnadshavarna främja barnens helhetsmässiga uppväxt, utveckling och lärande.

Småbarnspedagogiken ska främja jämlikhet och likabehandling mellan barnen och förebygga marginalisering. De kunskaper och färdigheter som barnen tillägnar sig i den småbarnspedagogiska verksamheten stärker deras delaktighet och aktiva deltagande i samhället. Småbarnspedagogiken stöder också vårdnadshavarna i det fostrande arbetet och möjliggör att de kan delta i arbetslivet eller studier.

2.1 Förpliktelser som styr småbarnspedagogiken

Kommunen är skyldig att ordna småbarnspedagogik i den omfattning och i sådan form som behovet i kommunen förutsätter. Man ska sträva efter att ordna småbarnspedagogik nära dem som använder servicen och så att öppettiderna motsvarar det lokala behovet. Enligt lagen om småbarnspedagogik kan småbarnspedagogisk verksamhet ordnas som daghemsverksamhet, som familjedagvård eller som öppen småbarnspedagogisk verksamhet. Barnets rätt till småbarnspedagogik gäller enligt lagen den verksamhet som ges på daghem eller i familjedagvård. Vårdnadshavaren beslutar om barnets deltagande i småbarnspedagogiken. Barn som deltar i förskoleundervisningen ska ha möjlighet att delta i småbarnspedagogisk verksamhet på det sätt som lagen föreskriver.

Kommunen ska se till att varje barn kan få småbarnspedagogik på sitt modersmål, svenska, finska eller samiska

Förpliktelseerna som styr småbarnspedagogiken bygger på Finlands grundlag, lagen om småbarnspedagogik och statsrådets förordning om småbarnspedagogik samt på Grunderna för planen för småbarnspedagogik. Den småbarnspedagogiska verksamheten regleras också av föreskrifter om förvaltningslagen och lagen om offentlighet i myndigheternas verksamhet. Enligt Finlands grundlag får ingen utan godtagbart skäl särbehandlas på grund av kön, ålder, ursprung, språk, religion, övertygelse, åsikt, hälsotillstånd, handikapp eller av någon annan orsak som gäller hans eller hennes person. Också förpliktelser som grundar sig på annan lagstiftning eller internationella avtal som Finland förbundit sig att följa ska beaktas då småbarnspedagogiken ordnas. Sådana är bland annat diskrimineringslagen, lagen om jämställdhet, Europakonventionen, FN:s konvention om barnets rättigheter, FN:s konvention om handikappades rättigheter, FN:s deklaration om urfolkens rättigheter och FN:s globala mål för hållbar utveckling.

De nationella målen för småbarnspedagogiken fastställs i lagen om småbarnspedagogik. Målen styr hur grunderna för planen för småbarnspedagogik, den lokala planen för småbarnspedagogik och barnets plan för småbarnspedagogik utarbetas, genomförs och utvärderas.

Enligt lagen om småbarnspedagogik är syftet med småbarnspedagogiken att

- 1) hos varje barn främja en helhetsmässig uppväxt, utveckling, hälsa och ett helhetsmässigt välbefinnande i enlighet med barnets ålder och utveckling,
- 2) stödja barnets förutsättningar för lärande och främja livslångt lärande och uppfyllandet av utbildningsmässig jämlikhet i enlighet med inkluderande principer,
- 3) ordna mångsidig pedagogisk verksamhet med utgångspunkt i barns lek, rörelse, konst och kulturtradition samt ge barnet möjligheter till positiva upplevelser av lärande,
- 4) säkerställa en småbarnspedagogisk miljö som är utvecklande, främjar lärande och är hälsosam och trygg,
- 5) trygga ett verksamhets sätt som respekterar barnet och så bestående förhållanden som möjligt för växelverkan mellan barnet och personalen inom småbarnspedagogiken,
- 6) erbjuda alla barn likvärdiga möjligheter till småbarnspedagogik, främja likabehandling och jämställdhet samt ge färdigheter att förstå och respektera den allmänna kulturtraditionen samt vars och ens språkliga, kulturella, religiösa och livsåskådningsmässiga bakgrund,
- 7) identifiera barnets individuella behov av stöd och, när det uppkommit behov av stöd, ordna ett ändamålsenligt stöd inom småbarnspedagogiken, vid behov i form av sektorsövergripande samarbete,
- 8) utveckla barnets förmåga till samverkan och växelverkan, främja barnets förmåga att delta i kamratgruppen samt vägleda barnet mot ett etiskt ansvarstagande och hållbart handlings sätt, respekt för andra människor och samhällsmedlemskap,
- 9) säkerställa barnets möjligheter att få delta i och påverka sådana angelägenheter som berör barnet självt,
- 10) i samverkan med barnet och dess föräldrar eller andra vårdnadshavare främja en harmonisk utveckling hos barnet och dess holistiska välbefinnande samt stödja barnets föräldrar eller andra vårdnadshavare i fostringsarbetet.

Anordnaren av småbarnspedagogik är skyldig att informera vårdnadshavarna om målen och verksamheten inom de olika verksamhetsformerna av småbarnspedagogik. Vårdnadshavaren ska ges

möjlighet att delta i och påverka planeringen, genomförandet och utvärderingen av den småbarnspedagogiska verksamheten som barnet deltar i. Vårdnadshavarna ska också regelbundet ges möjlighet att delta i planeringen och utvärderingen av småbarnspedagogiken på lokal nivå och vid enheten i fråga.

2.2 Verksamhetsformer inom småbarnspedagogiken

I Kaskö småbarnspedagogik har man utarbetat en gemensam verksamhetsmodell och regler, enligt vilka verksamheten förverkligas i enlighet med lagen om småbarnspedagogik. Tjänster inom småbarnspedagogiken erbjuds i ett av de kommunala daghemmen samt av en dagvårdare. Öppethållningstiderna i daghemmen definieras årsvis enligt behov. Kvälls- och skiftesvård arrangeras enligt vårdnadshavarnas arbets- eller studietidtabeller. Daghemmet öppnas ändå tidigt på morgonen, på grund av arbetets natur hos vårdnadshavarna. Det finns daghemsplatser för 0-5 -åringar samt för finsk- och svenskspråkiga barn samt egna förundervisningsgrupper för båda språkgrupperna. Förundervisningen samt kompletterande småbarnsfostran arrangeras i samma grupp så att barnets dag blir en omfattande helhet. Förutom tidigare nämnda funktioner anordnas 1. och 2. klassens skolelevers morgon- och eftermiddagsverksamhet som en del av daghemsverksamheten. Verksamheten anordnas antingen i skolans eller daghemmets utrymmen.

Kaskö småbarnspedagogik sker i huvudsak i ett litet, tvåspråkigt daghem, där barnen fungerar naturligt med andra barn i olika åldrar. Daghemmets personal lär känna alla barnen på daghemmet och samarbetet med barn i olika åldrar är naturligt och smidigt. Familjedagvårdaren fungerar i sitt eget hem i en liten grupp och vården är hemtrevligt i en trivsamt miljö.

I Kaskö lyfter såväl personalen som vårdnadshavarna upp vikten med tvåspråkighet i daghemmet. Tvåspråkigheten i daghemmet betyder det finns såväl finsk- som svenskspråkiga barn i grupperna. Barnen leker mycket tillsammans och hör naturligt båda språken i daghemmet. I daghemsgrupperna har man sett till att det finns såväl finsk- som svenskspråkig personal och att alla arbetstagare kan instruera barnet på båda språken. Även för barn som talar annat språk än finska eller svenska som sitt modersmål finns det undervisning i barnens egen grupp eller via av S2-läraren.

I Finlands minsta stad Kaskö anordnas småbarnspedagogiken som en kommunal daghemsverksamhet samt som familjedagvård. I staden verkar endast ett daghem, men för alla barn som bor i kommunen kan en plats erbjudas. Därmed finns det inte någon öppen småbarnspedagogik i Kaskö, ej heller någon privat småbarnspedagogik.

2.3 Småbarnspedagogiken som en del av barnets uppväxt och lär stig

Småbarnspedagogiken är en viktig del av barnets uppväxt och lär stig. Småbarnspedagogiken lägger grunden för ett livslångt lärande. Barnet har med sig sina tidigare erfarenheter, där kommunikationen och den emotionella anknytningen mellan barnet och vårdnadshavaren är av central betydelse. Personalens uppgift är att skapa en förtroendefull relation till barnet. Samarbetet mellan personalen och vårdnadshavarna skapar kontinuitet och trygghet i barnets liv. Ett ömsesidigt, öppet och respektfullt bemötande är viktigt då målen för den småbarnspedagogiska verksamheten görs upp utgående från det enskilda barnet. För att familjernas och personalens fostrande arbete ska bilda en meningsfull helhet för barnet är det viktigt med ett regelbundet samarbete.

Småbarnspedagogiken, förskoleundervisningen, som är en del av småbarnspedagogiken, och den grundläggande utbildningen ska med tanke på barnets utveckling och lärande bilda en konsekvent och kontinuerlig helhet som lägger grunden för ett livslångt lärande. Att personalen inom småbarnspedagogiken, förskoleundervisningen och den grundläggande utbildningen känner till utbildningssystemet och de centrala mål, särdrag och tillvägagångssätt som kännetecknar de olika stadierna inom systemet är utgångspunkten för en kvalitativ helhet. För att barnens välbefinnande, utveckling och lärande ska ske smidigt, ska även övergångarna planeras och utvärderas.

I Kaskö är grundtanken för samarbetet med föräldrarna att vårdnadshavarna har det primära ansvaret för barnfostran. Småbarnspedagogiken stöder och kompletterar hemmets fostransuppgift. Personalens uppgift är att skapa ett förtroendefullt förhållande med barnet och dess föräldrar. Samarbetet mellan vårdarna och föräldrarna skapar trygghet och långsiktighet i barnets liv. Ett öppet, uppskattande och jämlikt bemötande är viktigt.

Samarbetet med föräldrarna är speciellt viktigt när barnet börjar i småbarnspedagogiken. Man kan diskutera med personalen och daghemsföreståndaren om vilken verksamhetsform (daghem, familjedagvård) skulle vara den bästa för barnet. Man lyssnar på föräldrarnas önskemål. Familjedagvården är i hemma liknande miljö och man strävar till att erbjuda barn som är under 3 år och som behöver heldagsvård till familjedagvård. Familjedagvården sker på finska. Vårdnadshavarna har även möjlighet att bekanta sig på förhand med såväl daghemmet som med familjedagvården. Starten med småbarnspedagogiken planeras alltid tillsammans med föräldrarna. Innan dagvården börjar strävar man till att man under fem dagars tid bekantar sig med småbarnspedagogiken. Till en början är man tillsammans med föräldern på daghemmet, sedan lämnas barnet ensamt utan förälder en kort tid och slutligen lite längre. I bekantandet är det viktigt att uppmärksamma barnens individualitet.

Personalen berättar dagligen för föräldrarna om barnets dagliga händelser och erfarenheter. Att förmedla uppmuntrande och för barnets utveckling positiva budskap är viktigt. Att vårdnadshavaren och personalen delar observationer skapar en grund för tryggandet av barnets helhetsvälmående. Information om daghemmets verksamhet sprids via anslagstavlan eller till hemmen genom veckoprogrammet som delas ut. Familjedagvårdaren träffar dagligen alla föräldrar och informerar om saker genom att diskutera med dem.

För övergångsfaserna inom småbarnspedagogiken finns en utarbetad plan och riktlinjer. I en liten stad finns endast ett daghem, i vilken övergångsfaser inte sker så ofta. I Kaskö berör övergångsfaserna från familjedagvård till daghems vård, från småbarnspedagogik till förundervisning samt från förundervisning till grundundervisning. I övergångsfasen samarbetar personalen och vårdnadshavarna, med barnets behov som utgångsläge. När barnet flyttar över från familjedagvård till daghem, besöker vårdnadshavarna och barnet daghemmet, enligt barnets behov.

Familjedagvårdens reservvård sker i daghemmet under vårdarens semester. När barnet överförs från småbarnspedagogik till förundervisning, hålls ett samarbetsmöte mellan småbarnspedagogikens och grundundervisningens lärare, även specialläraren kan delta. När barnet övergår från förundervisning till grundundervisning deltar förundervisningens lärare, klassläraren samt specialläraren i mötet. Om behov finns, deltar även kuratorn, talterapeuten, psykologen samt personal från småbarnspedagogik. Daghemsföreståndaren samt skoldirektören informeras om barnets eventuella behov av stöd. På våren arrangeras en sk. övergångsdag, då barnen som överförs från förundervisningen till grundundervisningen kan bekanta sig med den nya verksamhetsformen.

2.4 Värdegrunden

Värdegrunden i grunderna för planen för småbarnspedagogik baserar sig på de allmänna principerna i FN:s konvention om barnets rättigheter, lagen om småbarnspedagogik och FN:s konvention om rättigheter för personer med funktionsnedsättning. Principerna omfattar inkludering och att barnets bästa kommer i första hand, att barnet har rätt att må bra, få omvårdnad och skydd, att barnets åsikter ska beaktas samt att barnet ska behandlas jämlikt och likvärdigt och att barnet inte får diskrimineras.

Barndomens egenvärde

Småbarnspedagogiken har som uppdrag att skydda och främja barnens rätt till en god och trygg barndom. Småbarnspedagogiken bygger på uppfattningen om barndomens egenvärde. Varje barn är unikt och värdefullt precis så som det är. Alla barn har rätt att bli hörda, sedda, tagna i beaktande och förstådda som individer och som medlemmar i sin grupp.

Att växa som människa

Småbarnspedagogiken bygger på respekt för livet, de mänskliga rättigheterna samt människolivets okränkbarhet och en hållbar livsstil. Personalen ska stödja barnens utveckling till humana människor som strävar efter sanning, godhet och skönhet samt rättvisa och fred. Småbarnspedagogiken värdesätter bildning. Det synliggörs i det sätt på vilket var och en ser på sig själv, på andra människor, på sin omgivning och på kunskap samt i sättet och viljan att göra rätt. Personalen ska vägleda barnen att handla i enlighet med värdegrunden och att diskutera värderingar och ideal. Ingen form av mobbning, rasism eller våld ska accepteras.

Barnets rättigheter

Barnen har rätt att uttrycka sig, sina tankar och åsikter samt bli förstådda utgående från sina egna förutsättningar att kommunicera och uttrycka sig. Varje barn har rätt till god undervisning, omsorg och uppmuntrande respons. Barnen har rätt att leka, lära sig genom lek, glädjas över sitt lärande och bilda sig en uppfattning om sig själva, sina identiteter och världen utifrån sina egna perspektiv. Barnen har rätt till social gemenskap och att vara en del av en grupp. Barnet har rätt att i småbarnspedagogiken få tillräckligt stöd och i rätt tid. Barnet har rätt att få mångsidig information, hantera känslor och konflikter samt pröva på och lära sig nya saker.

Likabehandling, jämlikhet och mångfald

Småbarnspedagogiken främjar det finländska samhällets demokratiska värderingar såsom likvärdighet, jämlikhet och mångfald. Barnen ska ges möjligheter att utveckla sina färdigheter och göra sina val oberoende av förväntningar baserade till exempel på kön, ursprung, kulturell bakgrund eller andra orsaker som gäller barnet som person. Personalen ska skapa en atmosfär som respekterar mångfald. Småbarnspedagogiken bygger på ett mångskiftande kulturarv som fortsätter att formas genom samverkan mellan barnen, deras vårdnadshavare och personalen.

Mångfald av familjer

En professionell, öppen och respektfull inställning till mångfalden av familjer och familjers olika språk, kulturer, åskådningar och religioner, traditioner samt syn på fostran skapar förutsättningar för ett bra fostringssamarbete⁸⁴. Barnens familjeidentitet och familjerelationer stöds så att varje barn får känna att den egna familjen är värdefull.

Hälsosam och hållbar livsstil

Småbarnspedagogiken har som uppdrag att vägleda barnen att tillägna sig hälsosamma levnadsvanor. Barnen ska ges möjligheter att utveckla sina emotionella färdigheter och sitt estetiska tänkande. I småbarnspedagogiken ska man följa principerna om hållbar livsstil och beakta dess olika dimensioner: den sociala, den kulturella, den ekonomiska och den ekologiska dimensionen. Småbarnspedagogiken ska lägga grunden för ekosocial bildning, så att människan förstår att den ekologiska hållbarheten är en förutsättning för social hållbarhet och mänskliga rättigheter.

Värdegrunden för småbarnspedagogiken är fastställd i planen för nationella grunder för småbarnspedagogik och den baseras bl.a. på avtalet om FN:s barnets rättigheter och lagen om småbarnspedagogik samt grunderna för planen för småbarnspedagogik samt Kaskö stads strategi. Kaskö stads småbarnspedagogik i såväl daghemmet som familjedagvården grundas på dessa värden. Värdena leder personalen och småbarnspedagogikens verksamhet.

I utarbetandet av planen för småbarnspedagogik har föräldrarna haft möjlighet att berätta om sina önskemål samt om de värden som de upplever som mest viktiga för småbarnspedagogikens verksamhet:

De viktigaste orden inom den småbarnspedagogiska verksamheten enligt vårdnadshavarna våren 2022.

Myös henkilökunta on käynyt laajaa keskustelua tärkeimmiksi kokemistaan arvoista työssään lasten kanssa. Även personalen har haft en omfattande diskussion om de värden som de upplever som allra viktigast i sitt arbete med barnen:

- hälsosamma levnadsvanor
- trygghet
- nolltolerans mot mobbning
- växelverkan
- jämlighet
- rätt att lära sig
- kärlek till barnet
- respekt inför mänskovärdet
- barnets uppväxt till självständighet och att ta hand om sig själv
- den vuxna är modell

2.5 Synen på lärande

Grunderna för planen för småbarnspedagogik bygger på en syn på lärande, enligt vilken barnen växer, utvecklas och lär sig genom att kommunicera med andra människor och den närmaste omgivningen. Synen på lärande utgår från uppfattningen om barnet som en aktiv aktör. Barn är nyfikna till sin natur och de vill lära sig nytt, repetera och upprepa. Lärande är en helhetsbetonad process och sker överallt. Lärande inbegriper kunskaper, färdigheter, handlingar, känslor, sinnesförnimmelser, fysiska upplevelser, språk och tankar. Barnen lär sig bland annat genom att iaktta och observera sin omgivning och genom att ta efter andras beteende. Barnen lär sig också genom att leka, röra på sig, utforska, utföra små uppgifter, uttrycka sig själv och genom skapande verksamhet.

Utgångspunkten för lärandet i småbarnspedagogiken är barnets tidigare erfarenheter, intressen och kunskaper. Det är viktigt att det som barnen ska lära sig har anknytning till barnens växande färdigheter, erfarenhetsvärld och kulturella bakgrund. Barn lär sig bäst då de mår bra och känner sig trygga. Positiva känsloupplevelser och kommunikation med andra främjar lärandet. Barngruppen och känslan av att ingå i en gemenskap är av central betydelse för barnets lärande och delaktighet. Barnen ska få handledning och stöd i sitt lärande. En målinriktad, lagom utmanande verksamhet som intresserar barnen inspirerar dem att lära sig mer. Varje barn ska få uppleva och känna glädje över att lyckas och lära sig och över sig själv som en lärande individ.

Leken är betydelsefull för lärandet hos barn i småbarnsåldern. Leken motiverar och ger barnet glädje samtidigt som den bidrar till att barnet lär sig många nya färdigheter och tillägnar sig kunskap. I småbarnspedagogiken ska lekens egenvärde för barnet och lekens pedagogiska betydelse för barnets lärande samt för barnets helhetsmässiga utveckling och välbefinnande uppmärksammas.

2.6 Pedagogiskt inriktad helhet för fostran, undervisning och vård

I grunderna för planen för småbarnspedagogik bygger pedagogiken på en bestämd värdegrund, syn på barnet, barndomen och lärande. Med pedagogik avses en planerad och målinriktad, professionellt ledd verksamhet, som grundar sig på tvärvetenskaplig kunskap, framför allt pedagogisk och småbarnspedagogisk kunskap, som genomförs av yrkesutbildad personal i syfte att säkerställa att barnen mår bra och lär sig. Pedagogiken synliggörs verksamhetskulturen och lärmiljöerna samt i den helhet som består av fostran, undervisning och vård. Betoningen på pedagogik inom hela den småbarnspedagogiska verksamheten förutsätter pedagogisk sakkunskap och att personalen har en gemensam syn på hur barns lärande och välbefinnande kan främjas på bästa sätt.

Småbarnspedagogiken genomförs i samspel mellan personalen, barnen och omgivningen, där fostran, undervisning och vård bildar en enhetlig helhet.

Dessa tre dimensioner kan granskas som separata begrepp men i den praktiska verksamheten hänger de ihop. Detta gör det möjligt att utgå från ett helhetsperspektiv för att främja barnets växande, utveckling och lärande. Fostran, undervisning och vård betonas på olika sätt i verksamheten för barn i olika åldrar och i de olika verksamhetsformerna av småbarnspedagogik.

Fostran är verksamhet genom vilken kulturella värderingar, seder och normer förmedlas, formas och förnyas. Målet med fostran är att föra kulturarvet, viktiga värderingar och traditioner vidare till nästa generation. Barnen ska handledas att forma sina egna åsikter och förhålla sig kritiskt till rådande tanke- och handlingsmönster samt att handla etiskt hållbart. Fostransuppdraget är att medvetet

handleda barnen att forma sina individuella identiteter så att de lär sig förstå hur deras handlingar påverkar andra människor och sin omgivning. Barnens utveckling ska stödjas så att de lär sig agera och använda sina kunskaper även till förmån för andra.

Undervisningen grundar sig på uppfattningen om lärande som har definierats i grunderna för planen för småbarnspedagogik. Undervisningen ska främja barnens lärande och hjälpa dem att bilda sig en uppfattning om sig själva, andra människor och den omgivande världen. I småbarnspedagogiken ska barnen inspireras och motiveras att lära sig nytt samt handledas att använda olika sätt att lära sig. Undervisningen ska stödja och utnyttja barnens naturliga nyfikenhet och lust att upptäcka. Barnens ökande kunskaper, intressen, styrkor och individuella behov av stöd ska beaktas i undervisningen. Därutöver utgår undervisningen från målen för lärmiljöer, mångsidig kompetens, pedagogisk verksamhet och stöd för barnet.

Vård innebär att tillgodose fysiska grundbehov och emotionell omsorg om barnet. Målet är att barnet får känna sig uppskattat, förstått och får känna gemenskap med andra människor. Ömsesidiga och respektfulla relationer och positiv beröring och närhet utgör grunden för god vård och omsorg. Dagligen återkommande situationer, till exempel måltider, att klä på och av sig, vila och att sköta sin hygien, utgör en viktig del av barnets dag och en del av den pedagogiska verksamheten. Vårdsituationer inom småbarnspedagogiken är alltid samtidigt också fostran och undervisning, där barnen till exempel lär sig att kommunicera med andra, ta hand om sig själva, gestalta tid och tillägna sig goda vanor.

2.7 Mångsidig kompetens

Inom småbarnspedagogiken skapas en grund för barnens mångsidiga kompetens. Med mångsidig kompetens avses en helhet som består av kunskaper och färdigheter, värderingar, attityder och vilja. Kompetens innebär också förmåga att använda sina kunskaper och färdigheter och att agera på det sätt som situationen kräver. Barnens värderingar, attityder och vilja att agera påverkar barnens sätt att tillämpa sina kunskaper och färdigheter. Behovet av mångsidig kompetens uppstår ur de förändringar som sker i den omgivande världen. Att växa som människa, att studera och arbeta samt att fungera som samhällsmedborgare förutsätter både nu och i framtiden kompetenser som överskrider och förenar olika kunskaps- och färdighetsområden. Utvecklingen av mångsidig kompetens bidrar till att barnen växer som individer och som medlemmar i sin grupp. Utvecklingen av mångsidig kompetens börjar i den tidiga barndomen och fortgår hela livet.

Inom Kaskö småbarnspedagogik strävar man till att förstärka barnets omfattande kunnande med en pedagogisk verksamhet av hög kvalitet. Dessa delområden uppmärksammas i daghemmets och familjedagvårdens verksamhetskultur och lärmiljö.

Delområden för omfattande kunnande:

Förmåga att tänka och lära sig

Barnens förmåga att tänka och lära sig utvecklas med hjälp av mångsidiga och meningsfulla upplevelser. Det ska finnas utrymme för att förundras och göra upptäckter samt känna glädje i lärandet. I leken har barnen möjlighet att använda sin fantasi och sin kreativitet, tillsammans pröva sina idéer och utforska världen. Barnens förmåga att strukturera, benämna och beskriva omgivningen och dess fenomen ska stödjas enligt deras ålder och utveckling. Barnen ska uppmuntras att ställa frågor och ifrågasätta. Barnen och de vuxna gläder sig över framgångar tillsammans och barnen lär sig att uppmuntra varandra. Barnen uppmuntras att vara ihärdiga och att inte låta sig nedslås av misslyckanden och att hitta lösningar i olika situationer. Barnen ska handledas att vara uppmärksamma också under längre tider. En tillräcklig fysisk aktivitet dagligen stöder barnens förmåga att tänka och lära sig. Den pedagogiska dokumentationen av verksamheten och gemensamma reflektioner hjälper barnen att iakttä sitt lärande och känna igen sina styrkor. På så sätt stärks barnens tilltro till sina egna förmågor.

Kulturell och kommunikativ kompetens

Barnen ska uppmuntras att bekanta sig med andra människor, språk och kulturer. Personalens sätt att bemöta andra människor på ett positivt sätt och deras positiva inställning till en mångfald av språk, kulturer och åskådningar fungerar som modell för barnen. Personalen ska handleda barnen att vara vänliga och att uppföra sig väl mot andra. En verksamhet som baserar sig på samarbete skapar möjligheter att öva sig i att kommunicera och uttrycka sig i olika situationer och med olika människor. Personalen ska tillsammans med barnen öva att sätta sig in i andras situationer, lära sig att granska företeelser ur olika perspektiv samt att lösa konfliktsituationer på ett konstruktivt sätt. På så sätt stärks barnens sociala färdigheter. Barnen ska få stöd i att forma sina kulturella identiteter. De upplevelser och kunskaper om kulturarvet som barnet får i småbarnspedagogiken stärker barnets förmåga att

tillägna sig, använda och förändra kulturen. Till exempel lekar, måltider och fester ger goda möjligheter att dela erfarenheter om olika traditioner och vanor. Barnen ska stödjas i att utveckla en positiv inställning till mångfald.

Vardagskompetens

Barnen ska stödjas att gradvis bli mera självständiga. Barnen ska få hjälp och de ska uppmuntras att be om hjälp vid behov. Barnen ska få träna olika färdigheter, till exempel att klä på sig, äta och sköta sin personliga hygien och ta hand om sina egna saker. Barnen ska vägledas att handla ansvarsfullt och tryggt i lärmiljöerna såsom i naturen och i trafiken. Personalen ska tillsammans med barnen diskutera frågor som främjar deras välbefinnande, till exempel betydelsen av vila, kost, fysisk aktivitet och psykisk hälsa. Barnen ska få hjälp i att uttrycka och reglera sina känslor. Barnens emotionella färdigheter stärks när barnen får lära sig att upptäcka, förstå och sätta ord på känslor. Barnen ska också få handledning i att respektera sin egen och andras kroppsliga integritet

Multilitteracitet

Multilitteracitet är en central grundläggande färdighet som behövs för att förstå mångfalden av kulturella meddelanden och den omgivande världen samt för kommunikation. Med multilitteracitet avses förmåga att tolka och producera olika slag av meddelanden. Multilitteracitet bygger på det vidgade textbegreppet, enligt vilket texter kan vara bland annat skriftliga, verbala, audiovisuella eller digitala. Multilitteracitet omfattar olika färdigheter, till exempel bildkunskap, numerisk läskunnighet, mediekunskap och grundläggande läsfärdighet. Multilitteracitet är nära kopplat till förmågan att tänka och lära sig. Personalen ska tillsammans med barnen namnge olika företeelser och föremål och lära sig olika begrepp. Barnen ska uppmuntras att undersöka, använda och producera meddelanden i olika miljöer, även digitala. För att utveckla multilitteracitet behöver barnen en vuxen förebild, en rik text miljö, kultur producerad av barn och kulturella tjänster avsedda för barn.

Digital kompetens

Personalen ska tillsammans med barnen utforska och observera digitaliseringens roll i vardagslivet. Digitala verktyg, applikationer och miljöer ska användas för dokumentation och i samband med att barnen leker, samverkar, spelar, undersöker, rör på sig samt upplever och producerar konst. Då barnen ges möjligheter att självständigt och tillsammans med andra barn öva och pröva på samt producera innehåll med hjälp av digitala verktyg främjas deras kreativa tänkande, samarbetsförmåga och multilitteracitet. Personalen ska handleda barnen i att fungera i digitala miljöer på ett mångsidigt, ansvarsfullt och tryggt sätt.

Förmåga att delta och påverka

Att bemöta barnen med respekt, ta hänsyn till deras tankar och bemöta deras initiativ stärker barnens förmåga att delta och påverka. Barnen ska planera, genomföra och utvärdera verksamheten tillsammans med personalen. Barnen lär sig då samtidigt att kommunicera och att förstå betydelsen av gemensamma regler, överenskommelser och tillit. Personalen ska se till att varje barn har möjlighet att delta och påverka. Genom att delta och påverka utvecklas barnens uppfattning om sig själva, deras självförtroende ökar och deras sociala färdigheter utvecklas.

Så här uppmärksammas delområden för omfattande kunnande i Kaskö småbarnspedagogik:

<p>Förmåga att tänka och lära sig</p> <ul style="list-style-type: none">* Dagligen för barnet: mångsidiga erfarenheter, växelverkan med andra, förundran och förståelse, lek, lärandets glädje och uppmuntran* Barnets kunnande dokumenteras på olika sätt* I verksamheten används mångsidiga arbetsätt
<p>Kulturell kompetens, växelverkan och uttrycksförmåga</p> <ul style="list-style-type: none">* Tränar mycket färdigheter i växelverkan, att vara tillsammans och att godkänna olikheter* Bekantar sig med andra människor, språk och kulturer* Vägleder till vänlighet och ett gott sätt* Tränar uttrycksförmågan i olika situationer
<p>Vardagskompetens</p> <ul style="list-style-type: none">* Tränas olika kunskaper ss. att klä sig, matsituationer, wc-ärenden och att ta hand om sina egna saker* Vägleds att fungera ansvarsfullt och tryggt överallt, bla. i naturen och trafiken* Behandlar olika saker som berör välmående, ss. vila, näringens och motionens betydelse* Stärker barnets känslokunskaper
<p>Multilitteracitet och digital kompetens</p> <ul style="list-style-type: none">* Benämner saker och ting, inläring av olika begrepp.* Bekantar oss med olika texter: skrivna, talade, videofilmer, media, tränar läskunskaper i bild och media* Inspirerar till forskning, använda och producera meddelanden via fotografier och videofilmning* Fotografering och videofilmning i lekar, i forskning, i motion och konstnärliga upplevelser* Bekantar oss med olika kunskaps- och kommunikationsteknologiska apparater, applikationer och spel
<p>Förmåga att delta och påverka</p> <ul style="list-style-type: none">* Alla barn inkluderas i planeringen av verksamheten i småbarnspedagogiken och samt i dess förverkligande* Barnens åsikter och önskemål värderas, man lyssnar till barnens tankar och svarar på initiativ som kommit från dem* Barnens föremål för intresse beaktas i planeringen

3. VERKSAMHETSKULTUREN INOM SMÅBARNSPEDAGOGIKEN

En verksamhetskultur är ett historiskt och kulturellt format handlingsmönster som utvecklas genom socialt samspel. Anordnaren av småbarnspedagogik och de personer som leder småbarnspedagogiken ska skapa förutsättningar för att utveckla och utvärdera verksamhetskulturen inom de olika verksamhetsformerna och enheterna inom småbarnspedagogiken. Utgångspunkten för utvecklingen av verksamhetskulturen är en inkluderande småbarnspedagogik där varje barn kan agera, utvecklas och lära sig som en unik individ och som medlem i gemenskapen.

Verksamhetskulturen inom småbarnspedagogiken är en helhet som omfattar bland annat:

- värderingar och principer
- tolkning av de normer och mål som styr arbetet
- lärmiljöer och arbetssätt
- olika former av samarbete
- kommunikationen och atmosfären
- personalens kompetens, professionalism och utvecklingsinriktat arbetssätt
- ledningsstrukturer och -praxis
- organisering, planering, genomförande och utvärdering av verksamheten.

Verksamhetskulturen formas av medvetna och omedvetna, och ibland även oavsiktliga, faktorer. Alla medlemmar i en gemenskap påverkar verksamhetskulturen och verksamhetskulturen påverkar i sin tur alla medlemmar, oberoende av om de är medvetna om det eller inte.

Inom småbarnspedagogiken ska alla arbetssätt stödja barnets utveckling och lärande och kunna motiveras pedagogiskt. Det är viktigt att personalen är medveten om att deras sätt att agera och kommunicera överförs som en modell till barnen. På så sätt tillägnar sig barnen gemenskapens värderingar, attityder och vanor.

Verksamhetskulturen inom småbarnspedagogiken ska utvecklas enligt inkluderande principer, och inkluderingen anknyter på ett övergripande sätt till genomförandet av den pedagogiska verksamheten⁸⁶. En inkluderande verksamhetskultur främjar barnens delaktighet och lärandet och tillgodoser de olika behoven hos varje barn. Varje barn har rätt att vara en del av gruppen, delta i den gemensamma verksamheten och nå sin fulla potential med hjälp av sina egna styrkor och positiva lärupplevelser tillsammans med de övriga barnen i gruppen. Barnen ska erbjudas lämpliga utmaningar för lärandet, och de ska få det stöd de behöver. Lärmiljöerna ska utvärderas och utvecklas tillsammans med barnen så att de lämpar sig för dem.

En förutsättning för att genomföra inkluderande småbarnspedagogik är högklassig pedagogisk och specialpedagogisk kompetens och verksamhet, omsorg för barnens välbefinnande och att personalen förbinder sig till de inkluderande principerna. För att genomföra en inkluderande verksamhetskultur krävs också ledning och utveckling av inkluderingen och utvärdering av hur inkluderingen genomförs.

Verksamhetskulturen påverkar kvaliteten i den småbarnspedagogiska verksamheten. Den har stor betydelse för hur småbarnspedagogiken genomförs och för hur målen uppnås. En verksamhetskultur som stöder målen för det småbarnspedagogiska arbetet skapar gynnsamma förhållanden för barnens utveckling, lärande, delaktighet, trygghet, välbefinnande och en hållbar livsstil.

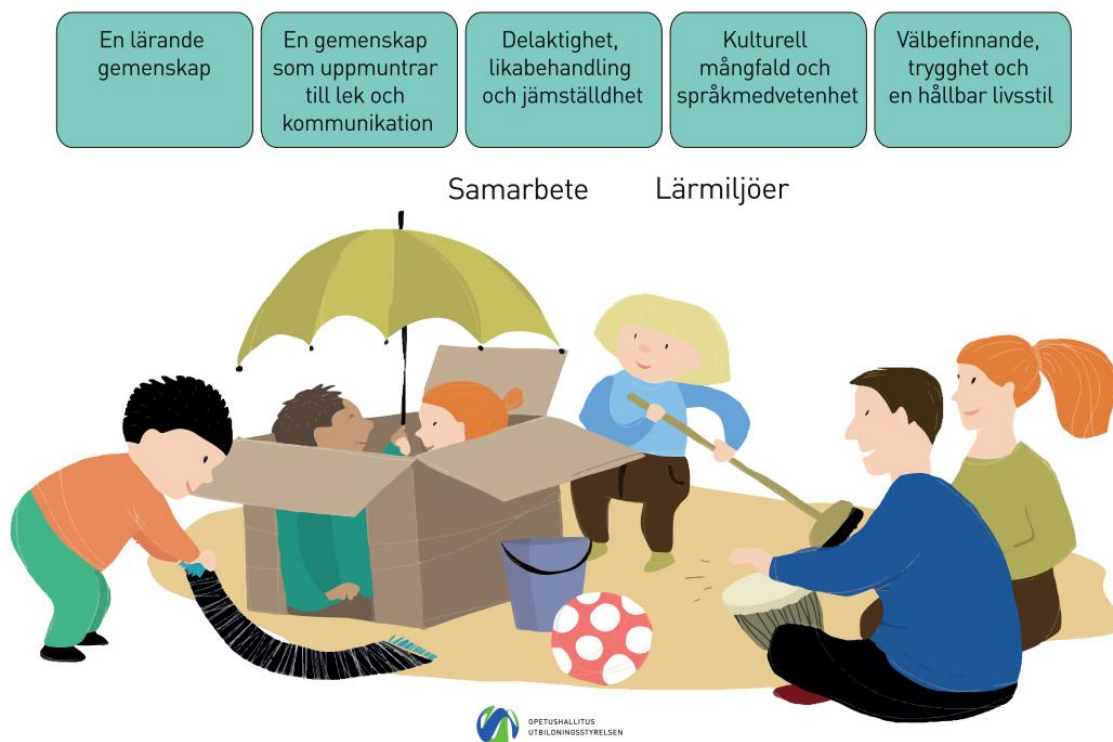
Ledarskapet påverkar i hög grad verksamhetskulturen och dess utveckling och kvalitet. Utgångspunkten för ledarskapet inom småbarnspedagogiken är att främja varje barns välbefinnande och lärande. Pedagogiskt ledarskap är en förutsättning för att utveckla verksamhetskulturen och principerna för inkludering. Det pedagogiska ledarskapet innebär att leda, utvärdera och utveckla småbarnspedagogiken på ett målinriktat och systematiskt sätt. Det omfattar alla sådana åtgärder som ger personalen förutsättningar för goda arbetsförhållanden, förutsättningar att utveckla och utnyttja sin yrkeskompetens och sin utbildning och att genomföra pedagogisk verksamhet.

3.1 Riktlinjer för att utveckla verksamhetskulturen

Verksamhetskulturen förändras ständigt och den ska utvärderas och utvecklas så att den stöder förverkligandet av målen för småbarnspedagogiken. En förutsättning för att värdegrunden och synen på lärande ska förverkligas är att alla förbinder sig till gemensamma mål. För att utveckla verksamhetskulturen är det viktigt att fundera över verksamhetskulturens inverkan samt identifiera icke-önskvärda drag och korrigera dem. En grundläggande förutsättning för kontinuerlig utveckling av verksamhetskulturen är att personalen förstår vilka värderingar, kunskaper och föreställningar som påverkar deras arbete och kan analysera dem. En förtroendeskapande dialog som präglas av delaktighet och respekt för varandra är viktig i utvecklingsarbetet.

Genom att skapa strukturer för professionella diskussioner främjar ledaren en verksamhetskultur som kännetecknas av delaktighet. Ledaren ska också engagera arbetsgemenskapen i att regelbundet utveckla och förnya den gemensamma verksamhetskulturen. Ledaren ska stödja gemenskapen så, att den utvecklas till en lärande gemenskap där var och en utvecklar och delar med sig av sin kompetens. Målet är att den gemensamma verksamhetsidéen och målen för verksamheten syns i det praktiska arbetet. Ledaren ska ansvara för att de gemensamma arbetsätten synliggörs och för att de regelbundet observeras och utvärderas. Barnen och vårdnadshavarna ska vara med och utveckla och utvärdera verksamhetskulturen.

Verksamhetskulturen i utveckling

En lärande gemenskap är kärnan i verksamhetskulturen

Småbarnspedagogiken bildar en gemenskap, där barnen och personalen lär sig med och av varandra. I en lärande gemenskap finns det rum för olika åsikter och känslor. Barnen och personalen ska uppmuntras att öppet dela sina tankar och att pröva nya tillvägagångssätt. En gemenskap som kontinuerligt utvärderar och utvecklar sin verksamhet utmanar sig själv och är medveten om och utnyttjar sina styrkor. I en lärande gemenskap uppskattas respektfullt och hänsynsfullt beteende. Inom gemenskapen ska man uppmuntras till att experimentera, försöka och anstränga sig men det ska även vara tillåtet att göra misstag. Att göra tillsammans och uppleva delaktighet stärker gemenskapen.

Personalen ska uppmuntras till självvärdering och till att dela kunskap och kompetens och samtidigt utvecklas professionellt. Reflektion över gemensamt överenskomna mål och uppgifter, regelbunden utvärdering av det egna arbetet samt respons av vårdnadshavarna och andra samarbetspartner främjar lärandet i gemenskapen. Resultat från utvecklingsarbete, utvärderingar och forskning bidrar till att främja lärande.

En gemenskap som uppmuntrar till lek och kommunikation

En verksamhetskultur som uppmuntrar till lek bekräftar lekens betydelse för barnets välbefinnande och lärande. Personalen ska lägga märke till faktorer som begränsar leken och utveckla arbetssätt och lärmiljöer som främjar lek. Barnen och personalen ska ha möjlighet att uppleva glädjen i att göra och leka tillsammans. Alla i gemenskapen ska uppmuntras att använda sin uppfinningsrikedom, uttrycksförmåga, fantasi och kreativitet. Leken ska få synas och höras. Barnen ska ges tid, rum och ro att hitta på lekar, experimentera och uppleva. Lekande barn och vuxna ska ges ro att leka.

Till verksamhetskulturen inom småbarnspedagogiken hör personalens interna samarbete och kommunikationen med vårdnadshavarna och närmiljön. Medlemmarna i gemenskapen ska respektera varandra och uppskatta samarbete. Genom samarbete i gruppen ska man uppmuntra barnen till uppbyggande kommunikation och till att fungera som medlemmar i gruppen. Personalen ska stödja barnen att utveckla kamratrelationer och värna om vänskap. I en trygg gemenskap tar man itu med konflikter och man lär sig att lösa dem konstruktivt.

Delaktighet, likabehandling och jämställdhet

En inkluderande verksamhetskultur ska främja delaktighet, likabehandling och jämställdhet i all verksamhet. Barnens, personalens och vårdnadshavarnas initiativ, åsikter och synpunkter ska värdesättas. Det förutsätter att man medvetet utvecklar arbetssätt och strukturer som främjar delaktighet. Genom delaktighet utvecklar barnen förståelse för gemenskapen, rättigheter, ansvar och konsekvenser av val. Sensitivt bemötande och en känsla av att bli sedd och hörd på ett positivt sätt stärker barnens delaktighet. Delaktigheten stärks genom att barnen och vårdnadshavarna deltar i planeringen, genomförandet och utvärderingen av verksamheten. Varje medlem i personalen är en viktig del av den fostrande gemenskapen.

Medlemmarna i gemenskapen ska bemötas och behandlas likvärdigt oberoende av omständigheter som gäller en enskild person⁸⁹. Det att alla är lika värda betyder inte att alla är likadana. För att kunna utveckla verksamhetskulturen är det viktigt att attityder i anslutning till likabehandling och jämställdhet diskuteras i arbetsgemenskapen. Det är också viktigt att fundera över hur attityder i anslutning till exempelvis språk, etnicitet, åskådning, handikapp, kön och dess mångfald återspeglas i tal, gester, handlingar och

tillvägagångssätt och att kommunikationssätt, språkbruk och handlingsmönster som utgår från stereotypa antaganden överförs till barnen. Småbarnspedagogiken ska vara genussensitiv. Personalen ska uppmuntra barnen att göra val oberoende av könsbundna eller andra personrelaterade stereotypa rollmönster och förväntningar. Personalen ska lägga märke till om det förekommer ojämnt bemötande bland barnen och ingripa på ett finkänsligt och konsekvent sätt. Positiv och uppmuntrande kommunikation stöder utvecklingen av barnets identitet och självkänsla.

Kulturell mångfald och språkmedvetenhet

Småbarnspedagogiken är en del av ett kulturellt föränderligt och pluralistiskt samhälle. Kulturell mångfald ska ses som en resurs. Rätten till det egna språket, den egna kulturen, religionen och åskådningen är grundläggande rättigheter. Det mångskiftande kulturarvet och nationalspråken samt den egna gemenskapens och omgivningens kulturella, språkliga och åskådningsmässiga mångfald ska tas till vara och värdesättas inom småbarnspedagogiken. Det förutsätter att personalen har kunskap om kulturer och åskådningar samt förmåga att förstå och se företeelser ur olika perspektiv och sätta sig in i andra människors situation. Man ska diskutera olika tanke- och handlingsmönster på ett konstruktivt sätt och även tillsammans skapa nya tillvägagångssätt. Samtidigt främjas en kulturellt hållbar utveckling.

I en språkmedveten småbarnspedagogik är man medveten om att språken är närvarande – hela tiden och överallt. Personalen förstår språkets centrala betydelse för barnens utveckling och lärande, för kommunikation och samarbete samt för identitetsskapande och delaktighet i samhället. Att synliggöra flerspråkigheten stöder barnens utveckling i en kulturellt mångskiftande värld. Alla i personalen ska vara medvetna om att de är språkliga modeller för barnen och de ska fästa uppmärksamhet vid sitt eget språkbruk. Personalen ska uppmuntra barnen att använda språk på ett mångsidigt sätt. Barnens språkliga färdigheter ska beaktas och de ska ges tid och möjligheter att uttrycka sig i språkligt varierande situationer.

Välbefinnande, trygghet och en hållbar livsstil

En hälsosam, trygg och fysiskt aktiv livsstil värdesätts inom småbarnspedagogiken. Man ska röra på sig både inomhus och utomhus på många olika sätt samt undvika långvarigt stillasittande. Barnens välbefinnande främjas genom att de under dagen ges möjlighet att vila och ta det lugnt samt genom att de erbjuds en mångsidig, hälsosam och tillräcklig kost. Då man utvecklar verksamhetskulturen är det viktigt att se till att barnen och personalen har möjlighet att arbeta i en stressfri miljö som främjar koncentration. En tydlig och planerad, men flexibel dagsstruktur främjar välbefinnandet.

Inom småbarnspedagogiken ska man värna om hela gemenskapens fysiska, psykiska och sociala trygghet. Barnet ska skyddas från våld, mobbning och andra former av trakasserier. Barnet har rätt att få tröst då barnet behöver det. Mobbning, våld eller trakasserier tillåts inte. Personalen ska känna igen mobbning, ingripa vid mobbning och förebygga mobbning medvetet och systematiskt som en del av utvecklingen av verksamhetskulturen. Avgörande för att förebygga mobbning är att stödja barnens kamratrelationer och hela gemenskapens välbefinnande. Personalen har en central roll när det gäller att stödja barnen i att träna och utveckla sociala och emotionella färdigheter. Personalen ska tillsammans med barnen lära sig att upptäcka och lösa konflikter på ett konstruktivt sätt. I fall av trakasserier, mobbning eller våld diskuterar personalen med barnens vårdnadshavare och söker lösningar tillsammans. Till främjandet av säkerhet hör

också säkerhetsfostran samt att systematiskt förebygga och följa upp olyckor och ta hand om lokaler och redskap. För att främja säkerheten inom småbarnspedagogiken förutsätts ett fungerande och ansvarsfullt ledarskap samt att personalen behärskar säkerhetsaspekterna.

Vikten av en ekologiskt, socialt, kulturellt och ekonomiskt hållbar livsstil ska beaktas i all verksamhet. Vardagliga val och aktiviteter ska avspegla ett ansvarsfullt förhållningssätt till naturen och omgivningen. Gemensam användning av redskap och lokaler, måttlighet, sparsamhet samt att reparera och återvinna saker ska främjas inom småbarnspedagogiken.

Verksamhetskulturen vid Kaskö småbarnspedagogik grundas på en verksamhetskultur enligt grunderna för planen för småbarnspedagogik enligt principer som tidigare nämnts. Verksamhetskulturen inom småbarnspedagogiken ändras konstant och kräver uppföljande utvärdering samt utveckling. En mer ingående definiering och skapande av verksamhetskulturen är personalens och föräldrarnas gemensamma viktiga uppgift och föremål för konstant utveckling. För att trygga barnens fysiska och psykiska säkerhet bör man vara i verksamhetens mitt. Trygga, bestående mänskorelationer skapar trygghet och förtroende. En viktig del av barnens trygghet är att motarbeta mobbning samt att vid behov tangera det omedelbart.

När reglerna för Kaskö daghem utarbetas har man kommit överens om egna regler för förebyggandet av mobbning och ingripande. I arbetet för förebyggande av mobbning är det viktigt att uppmärksamma växelverkan mellan barnen. Barnens sociala och emotionella kunskaper utvecklas dagligen i alla situationer. Små barn börjar skapa sina vänskapsband på daghemmet och börjar lära sig kunskaperna som behövs för att kunna växelverka med andra barn. Det är alla vuxnas viktiga uppgift att lära barnen empati samt att ta den andra människan i beaktande. Den vuxnes uppgift är att vara konstant och aktivt närvarande och att uppmärksamma barnets behov av stöd och vägledning. Med de större barnen diskuterar man och genomgår reglerna för daghemmet samt hur man fungerar tillsammans. Det bör förekomma noll-tolerans för mobbning och ett omedelbart ingripande vid mobbningssituationer.

Den pedagogiska vägledningen har en fast förbindelse i formandet av verksamhetskulturen.

Daghemsföreståndarens viktiga uppgift är att uppehålla en fortlöpande diskussion om småbarnspedagogikens grunduppgift. I arbetsgemenskapen förs diskussion om arbetsgemenskapens värden, verksamhetssätt och regler inom arbetsgemenskapen, dessa har en betydande inverkan i arbetet samt förverkligandet av det.

Pedagogisk vägledning sker i vardagen konstant i de dagliga bemötandena, i regelbundna arbetsmöten samt i teamets egna möten där man planerar och utvärderar verksamheten. Under arbetsgemenskapens pedagogiska kvällar under verksamhetsårets lopp samt under planerings- och utvärderingsdagar (2 – 3 dagar i året) dryftar och planerar man den pedagogiska verksamheten tillsammans. Verksamhetskulturen utvärderas årligen under personalens utvecklingsdagar samt i samband med föräldrakvällar eller via frågeformulär som delas ut till föräldrarna. Även praxis att inkludera och höra barnen utvecklas fortlöpande.

Föreståndaren håller utvecklingssamtal årligen med hela personalen, vid behov flera gånger. I samband med utvecklingssamtalen går man igenom även personalens önskemål och behov för kompletterande utbildning. För att uppehålla kompetensen strävar man till att förverkliga personalens tilläggsutbildning enligt behov.

3.2 Lärmiljöer inom småbarnspedagogiken

Inom småbarnspedagogiken är syftet att säkerställa en lärmiljö som är utvecklande, inkluderande, som främjar lärande och som är hälsosam och trygg samt tillgänglig⁹¹. Med lärmiljöer avses lokaler, platser, gemenskaper, metoder, redskap och tillbehör som stöder barnens utveckling, lärande och kommunikation. Begreppet lärmiljö omfattar bland annat den fysiska, psykiska och sociala dimensionen. Lärmiljöerna ska utvecklas så att de mål som fastställs för småbarnspedagogiken kan uppnås och så att de stöder barnens sunda självkänsla och utvecklingen av sociala färdigheter och förmågan att lära sig. Lärmiljöerna ska utformas och utvecklas så att de är ergonomiska, ekologiska, trivsamma och tillgängliga. Belysningen, akustiken och inomhusluftens kvalitet ska också beaktas och utrymmena ska vara prydliga och rena.

Lärmiljöerna ska planeras och utformas tillsammans med barnen. De ska stödja barnens naturliga nyfikenhet och vilja att lära sig. De ska locka barnen till fysisk aktivitet, till att leka, undersöka samt uppleva och uttrycka konst. Barnen ska ha möjlighet att utforska världen med alla sina sinnen och med hela kroppen. Lärmiljöerna ska erbjuda barnen olika möjligheter till meningsfull sysselsättning, mångsidiga och fartfyllda fysiska aktiviteter, lekar och spel men också till vila samt lugn och ro. Barnens idéer, lekar samt deras alster och verk ska synas i lärmiljöerna.

Litet daghem. I Finlands minsta stad sker Kaskös småbarnspedagogik i huvudsak i ett litet daghem, där barnen fungerar naturligt med barn i olika åldrar och olika språk. Daghemmets personal lär känna alla daghemmets barn och samarbetet med barn i olika åldrar är naturligt och lätt. Smågruppsaktiviteten ökar barnens delaktighet och växelverkan barnen emellan och ger goda möjligheter för den vuxnes uppmärksamhet. I smågruppen möjliggörs observeringen av barn bättre än i en större grupp. I små grupper kan barnens känsla av trygghet byggas upp och förstärkas och det ger goda möjligheter till inläring. I små grupper kan man bättre beakta även barnens åldersfördelning, om gruppen består av barn med mycket stora ålderskillnader. Genom att beakta barnens ålderskillnader kan verksamheten planeras att motsvara barnens ålder och utvecklingsnivå. Familjedagvårdaren fungerar i sitt eget hem i liten grupp och vården är hemmaliknande i trivsam miljö.

Kaskö är en liten stad där allt ligger nära. Detta erbjuder fina möjligheter att promenera bl.a. till biblioteket, parker, museer. Målet är att barnen lär känna sin hemstad och uppskattar dess litenhet och idylliska framtoning.

Kaskö är en stad i havet, belägen på en ö. Den har en lång historia anknuten till fiske och sjöfart. Daghemmets namn Ankaret refererar även till detta, såsom också daghemsgruppernas namn: Snäckorna, Bläckfiskarna, Sjöhästarna, Piraterna och Delfinerna. Kaskös daghem är beläget nära havet. Fiskrökeriet, gamla fiskestugorna och fiskerimuseet är nära. Familjedagvården finns nära Mariestrand och barnen kan gå till simstranden med familjedagvårdaren och kanske på en fisketur. Intill daghemmet finns en skog dit man går regelbundet på skogstur. Att röra sig i naturen, att observera olika årstider är viktiga saker. Även nära familjedagvårdarens hem finns en skog, som man besöker regelbundet med barnen.

Daghemmet Ankaret är beläget i Kaskö finsk- och svenskspråkiga grundskolas omedelbara närhet, i samma gårdsnärhet. Förundervisning anordnas i daghemmet, men på grund av utrymmesbrist finns förundervisningens fysiska faciliteter i skolbyggnaden. Samarbetet mellan skolan och daghemmet är smidigt och naturligt. Såväl skolans som förundervisningens elever har sin matsal i daghemsfastigheten, mattiderna är stegvist planerade. Under förskoleundervisningsåret blir skolans fysiska utrymmen och verksamhet

bekanta för barnen och på så sätt har barnen en låg tröskel att övergå från förundervisning till skola. I daghemmets och skolans omedelbara närhet finns bl.a. en idrottshall, skridskoplan och på vintern ett litet skidspår.

3.3. Samarbete inom småbarnspedagogiken

Genom samarbete ska man främja målen för den småbarnspedagogiska verksamheten samt en pedagogisk verksamhet av hög kvalitet. Anordnarna av småbarnspedagogik bär ansvaret för att samarbetet genomförs och är systematiskt.

Samarbete med vårdnadshavarna

Samarbetet med vårdnadshavarna spelar en viktig roll inom småbarnspedagogiken. Målet med samarbetet är att vårdnadshavarna och personalen ska förbinda sig till att tillsammans främja att barnen växer, utvecklas och lär sig på ett sunt och tryggt sätt. Samarbetet när det gäller det fostrande arbetet ska bygga på förtroende, jämlik kommunikation och ömsesidig respekt.

När det gäller det fostrande arbetet ska värderingar, mål och ansvar diskuteras såväl inom personalen som med vårdnadshavarna. Samarbetet ska vara ömsesidigt och av personalen förutsätts initiativtagande och aktivitet. I samarbetet ska familjernas mångfald, barnens individuella behov samt frågor som gäller vårdnad och föräldraskap beaktas. Vid behov ska en tolk användas under diskussionerna för att säkerställa att alla parter blir förstådda.

Samarbetet kan ha olika syften och se olika ut under barnets tid inom den småbarnspedagogiska verksamheten. Det är viktigt att personalen och vårdnadshavarna utbyter information om barnens dagliga upplevelser. Det är också viktigt med uppmuntrande meddelanden som beskriver barnets utveckling och lärande i positiva ordalag. Vårdnadshavarens och personalens iakttagelser av och diskussioner om barnets dag skapar förutsättningarna för att trygga barnets välbefinnande som helhet.

Samarbetet med vårdnadshavarna är särskilt viktigt vid övergångsskedena, till exempel då barnet börjar i småbarnspedagogiken, vid övergångar inom småbarnspedagogiken, då ett barn byter daghem eller då barnet börjar i förskoleundervisningen. Den gemensamma diskussionen är särskilt viktig då barnets plan för småbarnspedagogik utarbetas och samarbetet med vårdnadshavaren betonas också då stödet för barnet planeras och genomförs. En förtroendefull atmosfär skapar förutsättningar för samarbete mellan vårdnadshavaren och personalen också i utmanande situationer, till exempel då det finns anledning till oro om barnets välbefinnande.

Barnens vårdnadshavare ska ges möjligheter att delta i planeringen och utvecklingen av målen för den småbarnspedagogiska verksamheten och det fostrande arbetet tillsammans med personalen och barnen. Informations- och kommunikationsteknik används i samarbetet med vårdnadshavarna. Samarbetet kan också främja vårdnadshavarnas kontakt sinsemellan. Vårdnadshavarnas nätverkande och gemensamma aktiviteter vid olika evenemang stärker gemenskapen och stöder personalen i deras arbete.

I samarbetet med föräldrarna i Kaskö är grundtanken att vårdnadshavarna har det primära ansvaret för barnens fostran. Småbarnspedagogiken stöder och kompletterar hemmens fostransuppgift. Personalens uppgift är att skapa ett förtroendefullt förhållande till barnet och föräldrarna. Samarbetet mellan vårdarna och föräldrarna skapar trygghet och kontinuitet i barnens liv. Ett öppet, uppskattande och likvärdigt

bemötande är viktigt. Kontakterna och samarbetet med vårdarna har en stor betydelse i barnens utveckling och för inläringen. Småbarnspedagogiken i Kaskö använder Päikky-applikationen, som är en officiell kommunikationskanal mellan småbarnspedagogikens personal och vårdnadshavarna.

Med applikationens hjälp bokar vårdnadshavarna även sina barns tider till småbarnspedagogiken enligt behov. Med applikationen sköts även barnens in- och utloggning till daghemmet. Dagliga korta meddelanden sköts genom WhatsApp-grupper i familjedagvården och daghemmet. Föräldrakvällar är en viktig samarbetsform. Under verksamhetsåret arrangeras olika festligheter eller andra evenemang vårdnadshavarna kan delta i med sina barn.

Samarbete med olika aktörer

Syftet med samarbetet är att försäkra sig om att genomföra och utveckla småbarnspedagogisk verksamhet av hög kvalitet. Enligt lagen om småbarnspedagogik ska kommuner som anordnar småbarnspedagogik bedriva sektorsövergripande samarbete samt skapa de samarbetsstrukturer som behövs.

Med samarbetspartner menas alla de regionala och lokala aktörer som det är naturligt att samarbeta med inom småbarnspedagogiken. Samarbete till exempel med instanser som ansvarar för övrig undervisning, idrott, bibliotek och kultur och med andra aktörer i närmiljön gör lärmiljöerna mångsidigare och stöder verksamhetens mål. Andra samarbetspartner inom småbarnspedagogiken är till exempel organisationer, livsåskådningssamfund såsom församlingar, polisen samt kost- och städservice.

Inom småbarnspedagogiken i Kaskö finns ett samarbete mellan sakkunniga i barnrådgivningen, barnskyddet samt övriga aktörer inom hälsovård och socialtjänster. Samarbetets betydelse framhävs när någon av aktörerna bekymras över ett barns utveckling eller välmående eller om barnets stödformer planeras eller arrangeras. I en omfattande hälsoundersökning innefattas, med vårdnadshavarens skriftliga samtycke, en utvärdering gjord av personalen vid småbarnspedagogiken och gäller barn under skolålder, barnets fortlevnad och välmående i småbarnspedagogiken. Utvärderingen som personalen vid småbarnspedagogiken ger är en viktig del i utvärderingen av barnets helhetsbetonade uppväxt, utveckling och välmående samt tidigt igenkännande av stödbehov i ett mångfacetterat samarbete.

I Kaskö förverkligas ett multiprofessionellt samarbete med daghemsföreståndaren, specialläraren vid småbarnspedagogiken, läraren vid småbarnspedagogiken, hälsovårdaren vid barnrådgivningen, psykologen, talterapeuten, ergoterapeuten, familjedagvårdaren samt den rehabiliterande terapeuten. Barnrådgivningen och daghemspersonalen samarbetar bl.a. i samband med 4-årskontrollen och förverkligandet av LENE (LENE – leikki-ikäisen lapsen neurologisen kehityksen arviointimenetelmä) = En utvärderingsmetod för neurologisk utveckling för ett barn i lekåldern). Daghemspersonalen observerar barnets utveckling och inläring och registrerar observationerna på en blankett, som är som stöd för LENE-kontrollen som utförs vid rådgivningen. I småbarnspedagogiken görs samarbete med barnskyddet samt vid behov med övriga aktörer inom socialtjänsten. Det är smidigt och naturligt att samarbeta med mat- och rengöringstjänsten i en liten stad.

4. PLANERING OCH GENOMFÖRANDE AV DEN PEDAGOGISKA VERKSAMHETEN INOM SMÅBARNSPEDAGOGIKEN

4.1 Referensram för den pedagogiska verksamheten

Den pedagogiska verksamheten inom småbarnspedagogiken ska präglas av ett helhetsskapande angreppssätt. Målet är att främja barnens lärande och välbefinnande samt mångsidiga kompetens. Den pedagogiska verksamheten förverkligas i samverkan mellan barnen och personalen och i den gemensamma verksamheten. Barnens spontana verksamhet, personalens och barnens gemensamma idéer till verksamhet och verksamhet som planerats av personalen ska komplettera varandra. Den pedagogiska verksamheten inom småbarnspedagogiken ska genomsyra den helhet som består av fostran, undervisning och vård.

REFERENSRAM FÖR SMÅBARNSPEDAGOGIKENS VERKSAMHET

En målinriktad och inkluderande verksamhet utgår från värdegrunden (kapitel 2.4), synen på lärande (kapitel 2.5), en verksamhetskultur som stöder värdegrunden och synen på lärande (kapitel 3) samt mångsidiga lärmiljöer (kapitel 3.2), samarbete (kapitel 3.3), arbetssätt (kapitel 4.3) och stöd för barnet (kapitel 5). Barnens intressen och behov samt viktiga aspekter som anknyter till barnens uppväxtmiljö ska utgöra utgångspunkter för planeringen av verksamheten. En annan utgångspunkt är lärområdena som beskrivs i kapitel 4.5. En förutsättning för kvalitativ pedagogisk verksamhet är systematisk dokumentation, utvärdering och utveckling (kapitel 4.2 och 7). Planeringen av verksamheten ska även styras av målen för mångsidig kompetens (kapitel 2.7).

Mål och riktlinjer för den pedagogiska verksamheten ska preciseras i de lokala planerna för småbarnspedagogik. Vid preciseringen av målen ska man ta hänsyn till de olika verksamhetsformerna inom småbarnspedagogiken, personalstrukturen och andra särdrag. Den lokala planen för småbarnspedagogik och barnens planer för småbarnspedagogik ska utgöra utgångspunkter för planeringen av verksamheten i barngruppen. Den småbarnspedagogiska verksamheten och förskoleundervisningen ska bilda en kontinuerlig helhet som är meningsfull för barnet och ger barnet möjlighet till framsteg i sitt lärande.

4.2 Pedagogisk dokumentation

Pedagogisk dokumentation är en central arbetsmetod för att planera, genomföra, utvärdera och utveckla den småbarnspedagogiska verksamheten. Det är en kontinuerlig process där observationer, dokument och en gemensam tolkning av dessa skapar förståelse för den pedagogiska verksamheten. Den pedagogiska dokumentationen möjliggör att barnen och vårdnadshavarna kan delta i utvärderingen, planeringen och utvecklingen av verksamheten.

Målet med en systematisk dokumentation är att personalen ska lära känna det enskilda barnet och förstå relationerna barnen emellan samt förstå på vilket sätt personalen och barnen i gruppen kommunicerar med varandra. Barnets plan för småbarnspedagogik är en del av den pedagogiska dokumentationsprocessen. Dokumentation som har samlats in under en längre tid är en viktig del av utvärderingen av den pedagogiska verksamheten, personalens självvärdering av verksamheten samt utvecklingen av verksamhetskulturen.

4.3 Mångsidiga arbetsätt

Småbarnspedagogikens uppdrag och mål samt barnens ålder, behov, förutsättningar och intressen ska styra valet av arbetsätt. Barn lär sig naturligt genom aktiverande arbetsätt som främjar kreativitet och delaktighet. Exempel på detta är spontan och ledd lek, utforskande, fysisk aktivitet och att uppleva och uttrycka konst. Digitala verktyg, applikationer och miljöer ska utnyttjas i verksamheten. Arbetsätten ska vara mångsidiga och de ska vara både verktyg och föremål för lärandet. Därför är det viktigt att personalen handleder barnen att pröva och använda olika arbetsätt både i mindre och större grupper och självständigt. Barnen ska uppmuntras att fråga och fundera samt att dra slutsatser och lösa problem tillsammans.

Personalen förutsätts ha yrkeskompetens och sensitivitet att uppfatta pedagogiska möjligheter i olika situationer. Det innebär bland annat förmåga att lägga märke till barnens initiativ och känslotillstånd samt att förändra och anpassa sitt agerande enligt det. Barns initiativ kan vara kroppsliga och non-verbala, vilket förutsätter sensitiv närvaro av personalen och en god kännedom om barnen för att personalen ska kunna förstå och bemöta barnens initiativ.

Barnen ska delta i planeringen och valet av arbetsätt enligt sina förutsättningar. De ska ha möjlighet att utforska världen med alla sina sinnen och hela kroppen och att pröva olika arbetsätt. En variation av arbetsätt ger barn i olika åldrar och barn som lär sig på olika sätt möjlighet att uppleva att de lyckas. Mångsidiga arbetsätt förutsätter mångsidiga lärmiljöer. Personalens och barnens kompetens ska tas till vara då man använder sig av olika arbetsätt och då man tillsammans prövar och utvecklar nya arbetsätt.

4.4 Leken som grund för utveckling, lärande och välbefinnande

Leken är central inom den småbarnspedagogiska verksamheten. Småbarnspedagogiken har som uppdrag att erbjuda alla barn möjligheter till olika slags lekar. Leken främjar barnets utveckling, lärande och välbefinnande. Även om barnet självt inte upplever leken som ett verktyg för lärande, utan ett sätt att vara och leva samt gestalta världen, så lär sig barnet genom leken. Upplevelser som väcker barnens känslor, nyfikenhet och intresse stimulerar till lek.

För barnet är det leken i sig som är viktig. Leken ger barnen glädje och välbehag. I leken är barnen aktiva aktörer. De strukturerar och utforskar världen omkring sig, utvecklar sociala relationer och skapar mening utifrån sina erfarenheter. I leken bildar barnen sig en uppfattning om sig själva och andra människor. I leken härmar barnen, skapar nytt och modifierar vad de ser. Samtidigt gestaltar och testar de sina drömmar och önskaningar. Med fantasins hjälp kan barnen pröva olika roller och idéer som annars inte skulle gå att förverkliga. I leken kan barnen bearbeta svåra upplevelser och tryggt pröva, försöka och göra misstag.

Leken är småbarnspedagogikens centrala arbetssätt

I leken förenas centrala element som främjar lärandet: entusiasm, att göra tillsammans och att utmana de egna färdigheterna. Leken utvecklas och tar sig olika former i takt med ökad erfarenhet av lek.

Kommunikationen mellan personalen och barnen samt mellan barnen emellan lägger grunden för barnens tanke och språkutveckling och deras växande förmåga att leka. I leken iakttar, prövar och lär sig barnen gruppens

regler. Då barnen leker i grupp lär de sig att reglera sina känslor och sin vilja samt att ta andra människors perspektiv i beaktande. Genom leken stärks gemenskapen och den positiva atmosfären.

Leken är ett centralt arbetssätt inom småbarnspedagogiken. I den pedagogiska verksamheten kan man kombinera till exempel drama, improvisation eller sagor för att utveckla lekens gång och bygga upp lekvärldar. Personalen ska inse vilken betydelse det har för barnens välbefinnande och lärande att de får koncentrera sig på att undersöka, uttrycka sig spontant och kreativt samt leka fartfyllda och aktiva rörelselekar. Olika situationer kan berikas genom lek. Ramsor, ordlekar, sånger och lekfull samvaro stärker en positiv atmosfär, vilket stöder barnens lärande och välbefinnande.

Personalen ska utgående från inkluderande principer trygga förutsättningarna för lek, handleda leken på ett lämpligt sätt och se till att alla barn har möjlighet att delta i gemensamma lekar utifrån sina förutsättningar och sin förmåga. Personalen ska systematiskt och målinriktat stödja barnens lek och handleda den antingen utanför leken eller genom att själv vara med i leken. Personalens fysiska och psykiska närvaro stöder kommunikationen mellan barnen och förebygger konfliktsituationer.

Personalen ska även iaktta och dokumentera barnens lek. Genom att observera leken får personalen insikt i barnens tänkande och intressen, deras känslor och upplevelser. Observationerna ska användas för att planera och handleda leken och den övriga verksamheten. Personalen ska vara lyhörd, ha yrkeskompetens och ett genussensitivt förhållningssätt för att upptäcka barnens initiativ till lek och kunna bemöta dem på ett lämpligt sätt.

Praxis inom Kaskö småbarnspedagogik som stöder barnets lek

- Vi förstår lekens betydelse för barnets utveckling. Vi ger dagligen tid för egen, självreglerad lek och vi planerar även lekar som sker under ledning av vuxen
- Den vuxens uppgift är att hjälpa barnet att generera lekande
- Vi observerar barnens lekande. Vid behov leder vi leken eller berikar den genom att gå med eller genom att bringa leken till mer redskap el dyl.
- Vi dokumenterar barnens lek: genom att skriva ned eller ta bild
- Läromiljöerna möjliggör olika lekar och ger möjlighet till ro att lek. Personalen diskuterar och utvecklar lekmiljön konstant. Vi nappar upp idéer till lek som barnen kommit på.
- Barnen bör lätt kunna hitta material och inspiration till leken.
- Lekmiljön hålls ordningsfull. Den vuxne ser till att leksakerna kommer till sin plats efter leken.

Långvarig lek kräver tid, utrymme, lugn och ro samt lämpliga lekredskap och material som är tillgängliga för barnen. Läromiljöerna ska anpassas efter leken, eftersom leken inte nödvändigtvis håller sig inom det anvisade området.

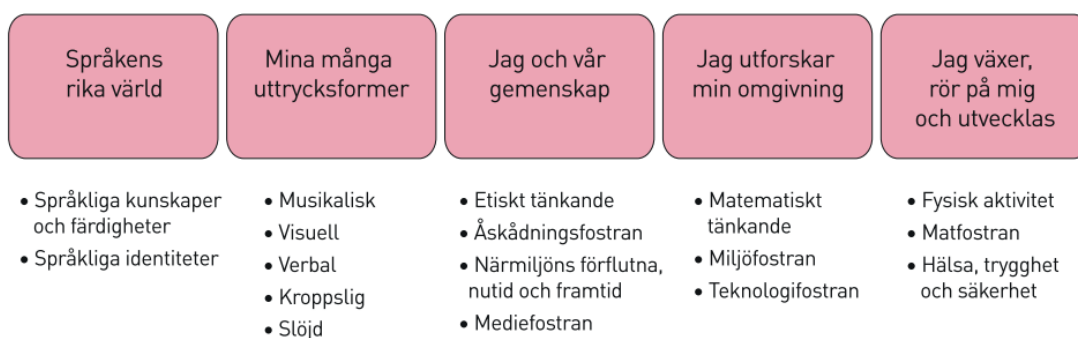
Kännedom om barnkultur och medier riktade till barn hjälper personalen att förstå barnens lekar. Även olika spel samt digitala verktyg och applikationer erbjuder många slags möjligheter för barnens lek. I en lärmiljö som uppmuntrar till lek lär sig även den vuxna. Med vårdnadshavarna ska personalen diskutera lekens betydelse och iakttagelser i anknytning till barnens lekar. På detta sätt kan man främja att leken fortsätter hemma eller i den småbarnspedagogiska verksamheten.

4.5 Lärområden

Lärområdena beskriver den pedagogiska verksamhetens centrala mål och innehåll. Lärområdena styr hur personalen tillsammans med barnen ska planera och genomföra en mångsidig och helhetsskapande pedagogisk verksamhet. Barnen har rätt att få mångsidiga upplevelser inom de olika lärområdena. Lärområdena ska inte genomföras som separata helheter, utan deras teman ska kombineras och anpassas utgående från barnens intressen och kompetens.

Lärområdena är indelade i fem helheter i enlighet med grunderna för förskoleundervisningens läroplan nämligen:

Lärområden

En pedagogisk verksamhet som kombinerar och tillämpar lärområden gör det möjligt att granska och undersöka olika företeelser och fenomen i ett brett perspektiv. Den centrala utgångspunkten för verksamheten är barnens frågor och intressen. Teman kan till exempel växa fram i samband med lekar, sagor, utflykter eller i spontana kommunikationssituationer mellan barnen och personalen samt i kommunikationen barnen emellan. Det sätt på vilket målen för lärområdena förverkligas varierar beroende på temat, situationen och hur barnen lär sig. Personalen ska se till att den pedagogiska verksamheten främjar utvecklingen och lärandet hos barn i olika åldrar.

Språkens rika värld

Småbarnspedagogiken har som uppdrag att stödja utvecklingen av barnens **språkliga kunskaper och färdigheter samt deras språkliga identiteter**. Barnens intresse och nyfikenhet för språk, texter och kulturer ska stärkas. Då man stöder språkutvecklingen utvecklas även barnets multilitteracitet. Språkutvecklingen har också samband med andra delområden inom mångsidig kompetens, bland annat kulturell och kommunikativ kompetens. . När barnens språkliga färdigheter utvecklas ger det barnen nya möjligheter att påverka, delta och vara aktiva aktörer. Med hjälp av språket kan barnet hantera olika situationer och företeelser, kommunicera med andra, uttrycka sig och skaffa information.

Med tanke på språkinläringen är det viktigt att vara medveten om att barn i samma ålder kan befinna sig i olika skeden av språkutvecklingen inom olika delområden. **De språkliga identiteterna utvecklas** när barnen får stöd och handledning inom de centrala delområdena för språkliga kunskaper och färdigheter.

SPRÅKUTVECKLINGENS CENTRALA DELOMRÅDEN INOM SMÅBARNSPEDAGOGIKEN

Med tanke på utvecklingen av **förmågan att kommunicera** är det viktigt att barnen upplever att de blir hörda och att deras initiativ blir bemötta. Det är centralt att personalen är sensitiv för och reagerar även på barnens non-verbala budskap. Utvecklingen av förmågan att kommunicera stöds genom att barnen uppmuntras att kommunicera med personalen och med varandra.

Genom en mångfald av språkliga modeller stöder man barnens **förmåga att förstå språk**. Genom att systematiskt verbalisera och diskutera med barnen stöds utvecklingen av barnens ordförråd.

Utvecklingen av barnens **förmåga att producera tal** ska följas upp och handledas. Barnen ska uppmuntras att tala i olika situationer både med vuxna och med varandra, vilket främjar förmågan att använda och förstå talat språk.

Förmågan att använda språket ska stimuleras och barnen och personalen ska tillsammans fundera över användningen av språk i olika situationer.

Barnens språkliga uttryck berikas då deras **språkliga minne och ordförråd utökas**. För att stödja utvecklingen av det språkliga minnet kan till exempel ramsor och sånglekar användas. Att leka med språket, benämna och att använda beskrivande ord främjar utvecklingen av barnens språkliga minne och ordförråd. En rofylld tid för diskussioner, läsning och berättelser ger barnen möjlighet att fundera över ords och texters betydelser och att lära sig nya begrepp i olika kontexter.

Att iaktta olika språk i närmiljön stöder utvecklingen av barnens språkliga medvetenhet. Personalen ska väcka och öka barnens intresse för talat och skrivet språk och småningom också för att läsa och skriva.

Mina många uttrycksformer

Småbarnspedagogiken har som uppdrag att på ett målinriktat sätt stödja utvecklingen av barnens förmåga att uttrycka sig **musikaliskt, visuellt, verbalt och kroppsligt** samt genom slöjd, och att låta barnen bekanta sig med kulturarvet och olika konstarter. Barn uttrycker sig ofta på ett helhets betonat sätt och kombinerar olika uttrycksformer på ett kreativt sätt. Att uppleva och uttrycka konst främjar barnens förutsättningar för lärande, deras sociala färdigheter, positiva självbild och förmåga att förstå och strukturera sin omvärld. Förmågan att tänka och lära sig utvecklas då barnen undersöker, tolkar och skapar mening genom att öva att uttrycka sig på olika sätt. Förmågan att fantisera och föreställa sig olika saker är central också då barnets etiska tänkande utvecklas. Att bekanta sig med kulturarvet, konst och olika uttrycksformer stärker barnens mångsidiga kompetenser också när det gäller delområdena multilitteracitet och förmåga att delta och påverka.

Kulturen är en viktig del av barnets identitet. Småbarnspedagogiken ska ge barnen möjligheter att se och uppleva konst och annan kultur på ett mångsidigt sätt. Upplevelser av konst och kultur stärker barnens förmåga att ta till sig, ta del av och skapa kultur på inspirerande sätt. Konstutbildningen består av såväl spontan samt planerad verksamhet. I processerna för uttryck och inläring framhävs utforskning, forskning, träning av olika skeden och dokumentering. Samtidigt lär sig barnen att förstå konstens och kulturarvets betydelse och värde.

Inom småbarnspedagogiken är målet att utveckla barnens förmåga att **uttrycka sig musikaliskt** genom att ge barnen musikaliska upplevelser och stärka deras intresse och förhållande till musiken. Man sjunger och säger ramsor tillsammans, prövar olika instrument, lyssnar till musik och rör sig till musik.

När det gäller den **visuella uttrycksförmågan** är målet att utveckla barnens förhållande till bildkonst, annan visuell kultur och kulturarvet.

Barnen ska med hjälp av arbetssätten som hör till tekniskt arbete och textilarbete inom slöjd och som anpassats till barnen få träna sin förmåga att planera och lösa problem på ett kreativt sätt, sina finmotoriska färdigheter, sin kunskap om konstruktioner, material och tekniker samt formgivning. Dessa arbetssätt kan vara till exempel att modellera, klippa, spika, såga och sy. **Målet med att uttrycka sig genom slöjd** är att barnen ges möjligheter att glädjas över att försöka, utforska, skapa tillsammans, uppleva och upptäcka samt att njuta av att vara kreativa och sätta sin egen prägel på arbetet.

Barnen ska uppmuntras att **uttrycka sig verbalt och kroppsligt** till exempel med hjälp av drama, dans och lek. Målet är att övningarna och lekarna ska ge barnen möjlighet att uppleva, uttrycka sig och kommunicera verbalt och kroppsligt på ett mångsidigt sätt. Barnens fantasier, upplevelser och iakttagelser bearbetas gemensamt.

Jag och vår gemenskap

Då barnen börjar i den småbarnspedagogiska verksamheten blir deras livsmiljö utanför hemmet större. Utöver det egna hemmets traditioner, vanor, värderingar och åskådningar möter barnen också andra sätt att tänka och handla. Småbarnspedagogikens uppdrag är att utveckla barnens förmåga att förstå mångfalden i närmiljön och att öva sig att fungera i den. Uppdraget betraktas ur olika perspektiv: **etiskt tänkande**,

åskådning, närmiljöns förflutna, nutid och framtid samt media. I verksamheten kan man på ett mångsidigt sätt använda till exempel sagor, musik, bildkonst, lek, drama, olika medieinnehåll samt gäster, besök och evenemang i den närmaste omgivningen.

Personalen ska stödja barnens förmåga till **etiskt tänkande** genom att tillsammans med barnen fundera på etiska frågor som förekommer i olika sammanhang eller som barnen funderar över. Det kan handla om teman som vänskap, skillnaden mellan rätt och fel eller rättvisa. Det kan också handla om rädsla, sorg och glädje. Etiska frågor ska behandlas så att barnen kan känna sig trygga och accepterade. Tillsammans med barnen ska man också fundera över gruppens regler och varför de behövs.

Inom **åskådningsfostran** ska man tillsammans bekanta sig med de religioner och övriga åskådningar som finns i barngruppen. Med barnen kan man också ur ett bredare perspektiv granska religioner och åskådningar. På motsvarande sätt ska man granska religionslöshet. Målet är att främja ömsesidig respekt och förståelse gentemot olika åskådningar samt stödja barnens kulturella och åskådningsrelaterade identiteter.

Genom att fundera över **närmiljöns förflutna, nutid och framtid** riktas barnens intresse mot historiska frågor och byggandet av en hållbar framtid. Mångfalden i barnens uppväxtmiljöer granskas också.

Inom småbarnspedagogiken har **mediefostran** som uppdrag att stödja barnens förutsättningar att vara aktiva och uttrycka sig i gruppen. Personalen ska tillsammans med barnen bekanta sig med olika medier och pröva att producera medieinnehåll på ett lekfullt sätt i trygga miljöer.

Jag utforskar min omgivning

Småbarnspedagogiken har som uppdrag att ge barnen färdigheter att iaktta, strukturera och förstå sin omgivning. Barnen ska handledas att utforska och röra sig i naturen och den byggda miljön. Småbarnspedagogiken ska stödja utvecklingen av barnens **matematiska tänkande** och stärka en positiv inställning till matematiken. Småbarnspedagogiken ska även omfatta **miljöfostran och teknologifostran**. Egna iakttagelser, upplevelser och erfarenheter i anslutning till lärmiljöerna hjälper barnen att förstå orsakssammanhang och att utvecklas som tänkande och lärande individer

Målet med småbarnspedagogiken är att erbjuda barnen, oberoende av på vilket stadium av sitt **matematiska** tänkande de befinner sig, glädje över insikt och lärande. Barnen ska stifta bekantskap med matematiken och dess delområden på ett åskådligt och lekfullt sätt. Barnen ska handledas att upptäcka former, antal och förändringar i vardagliga situationer och i näromgivningen. Barnen ska uppmuntras att fundera över och beskriva sina matematiska iakttagelser genom att presentera och utforska dem till exempel med kroppen eller med hjälp av olika redskap och bilder. Barnen ska ges möjligheter att klassificera, jämföra och rangordna saker och ting och att hitta och skapa lagbundenheter och förändringar. Barnen ska också uppmuntras att hitta problem som anknyter till lärmiljön, fundera över dem, dra slutsatser och söka lösningar på dem.

Syftet med **miljöfostran** är att stärka barnens förhållande till naturen, lära dem att bete sig ansvarsfullt i miljön och handleda dem att stegvis tillägna sig en hållbar livsstil. Miljöfostran omfattar tre dimensioner: att lära sig i miljön, att lära sig om miljön och att agera till förmån för miljön. Att göra utflykter i naturen och i den byggda miljön samt att undersöka omgivningen är en viktig del av den småbarnspedagogiska verksamheten. Genom positiva upplevelser lär sig barnet att njuta av naturen och närmiljön och det stärker

barnets förhållande till sin omgivning. Olika naturfenomen iakttas med flera sinnen och under olika årstider och man diskuterar och undersöker dem.

Syftet med **teknologifostran** är att uppmuntra barnen att bekanta sig med undersökande och experimenterande arbetsätt. Barnen ska handledas att upptäcka teknik i omgivningen och att hitta på egna kreativa lösningar. Barnen ska även uppmuntras att ställa frågor, att gemensamt söka svar på dem och att dra slutsatser.

Jag växer, rör på mig och utvecklas

Detta lärområde omfattar mål som anknyter till **fysisk aktivitet, matfostran, hälsa, trygghet och säkerhet**. Ett uppdrag inom småbarnspedagogiken är att tillsammans med vårdnadshavarna lägga grunden för en livsstil som värnar om hälsa och välbefinnande och som främjar fysisk aktivitet. Lärområdet stöder barnens mångsidiga kompetenser särskilt inom delområdet vardagskompetens.

Syftet med småbarnspedagogiken är att inspirera barnen att röra på sig på många olika sätt och känna glädje över att **röra på sig**. Barnen ska uppmuntras att vara ute, leka och röra på sig under alla årstider. Utöver handledd fysisk aktivitet ska barnen också varje dag ges tillräckliga möjligheter att fritt röra på sig både inomhus och utomhus. Den fysiska fostran ska vara regelbunden, barncentrerad, mångsidig och målinriktad. Tillräcklig fysisk aktivitet är viktig för barnets sunda uppväxt, utveckling, lärande och välbefinnande.

Syftet med **matfostran** är att främja ett positivt förhållningssätt till mat och ätande samt stödja mångsidiga och hälsosamma matvanor. Barnen ska handledas att äta självständigt, mångsidigt och tillräckligt. De dagliga måltiderna ska avnjutas i en lugn atmosfär och barnen ska få lära sig gott bordsskick, att ge matro och att äta tillsammans.

I småbarnspedagogiken ska man tillsammans med barnen fundera över faktorer som är förknippade med **hälsa, trygghet och säkerhet**. Barnens förmåga att sköta sin hälsa och personliga hygien ska stödjas. Tillsammans med barnen ska man diskutera betydelsen av att röra på sig, vila och ha goda mänskliga relationer för välbefinnandet och hälsan. Barnen ska få lära sig om säkerhet i dagliga situationer.

Områden för lärande inom småbarnspedagogiken i Kaskö	Språk Man läser för barnen dagligen Rimning med barnen dagligen tex. rim för flytt fas Aktiv växelverkan i vårdsituationer	Uttryck Musicerande Sångstunder och musicerande Lyssnande, ljud, ordrytmer, rim och ramsor, att röra sig, uppträdande, kroppsinstrument och instrument
---	--	---

	<p>Barnen uppmuntras att berätta saker, hitta på berättelser. Barnets berättelser dokumenteras (bla genom sagoberättande)</p> <p>Förutom tvåspråkighet blir vi berikade av andra kulturers språk</p>	<p>Musikinstitutet Legato håller musiktimmar i daghemmet</p> <p>Bildspråk</p> <ul style="list-style-type: none"> *Mångsidiga redskap, material och framställningssätt *Barnet får använda sig av kreativitet * Projekt och projektfinansiering bl.a. konstundervisning <p>Uttryck genom ord och kroppsliga uttryck</p> <ul style="list-style-type: none"> *drama, dans och lek *Litteratur, ordkonst, teater, dans, cirkus *Pedagogiskt samarbete med Wasa teater (träffar) *Samarbete med regionalteatrar *Personalens talanger i musik och uttrycksformer utnyttjas
<p>Jag och samhällsgemenskapen</p> <p>Bekantar oss med närområdet och dess historia</p> <p>Bekantar oss med olika kulturer och åskådningar</p> <p>Traditioner beaktas</p> <p>Behandlar etiska frågor: vänskap, rätt/fel, rädsla, sorg osv.</p> <p>Att beakta det förflutna och samtida (tidsresor, besökare, kasköbor)</p> <p>På daghemmet finns alltid EVS - utbyteselever</p>	<p>Utforskande</p> <p>Förundran -> vuxen deltar alltid med barnet i utforskandet och skapar förundranstankar och lär ut hur man hittar lösningar</p> <p>Utvecklande av matematiskt tänkande genom vardagsobservationer, lek, spel</p> <p>Miljöfostran: vi rör oss i naturen (observationer, igenkännanden, skogsmulle) och hållbart levnadssätt (återbruk, ekologiskt tänkande, Earth Day)</p> <p>Teknologifostran</p>	<p>Motion, rörelse</p> <ul style="list-style-type: none"> * Inspirerar till mångsidig motion och möjliggör läromiljöer *Daglig utomhusmotion * Ledd motion inne och ute *Kroppskännedom, -kontroll, motoriska grundkunskaper, motionslekar, sago- och musikmotion Matfostran * Hälsosamma levnadsvanor * Lugna matstunder * Uppmärksammar etiska och miljöfrågor i matproduktionen * Respektera maten Hälsosamma levnadsvanor *Säkerheten i trafiken

4.6 Preciseringar gällande språk och kultur

Utgångspunkten i grunderna för planen för småbarnspedagogik är att de språkliga och kulturella aspekterna ska beaktas för varje barn som deltar i den småbarnspedagogiska verksamheten. I småbarnspedagogiken ska barnens varierande språkliga och kulturella bakgrund ses som något positivt som berikar gruppen. En

språk- och kulturmedveten småbarnspedagogik innebär att olika språk, kulturer och åskådningar knyts samman till en del av den småbarnspedagogiska helheten.

Enligt lagen om småbarnspedagogik ska kommunen se till att varje barn kan få småbarnspedagogik på sitt modersmål, svenska, finska eller samiska. För ett barn som använder teckenspråk kan småbarnspedagogik ges på teckenspråk. Småbarnspedagogik kan också ges på romani. Även andra språk kan användas i småbarnspedagogiken ifall det inte äventyrar förverkligandet av målen i grunderna för planen för småbarnspedagogik. Om andra språk används ska barnet också få stöd för sin modersmålsutveckling i svenska eller finska. Ett samarbete mellan personal, vårdnadshavare och olika kultursamfund främjar kontinuiteten i barnens och familjernas kulturarv och stöder barnens möjligheter att ge uttryck för sin kulturella bakgrund. I två- och flerspråkiga miljöer ska barnen uppmuntras att kommunicera med varandra.

Det finns barn i den småbarnspedagogiska verksamheten som pratar både svenska och finska som modersmål. Det är av stor betydelse för dessa tvåspråkiga barns språkliga utveckling och identitetsutveckling att båda språken får stöd och att barnen uppmuntras att använda dem.

I den småbarnspedagogiska verksamheten ska barn med ett främmande språk som modersmål och flerspråkiga barn få stöd för att utveckla sina språkkunskaper, sina språkliga och kulturella identiteter och sin självkänsla. Utvecklingen av barnens kunskaper i svenska eller finska ska främjas målinriktat och pedagogiskt och utgående från barnens behov och förutsättningar på alla områden som barnets språkliga kunskaper och färdigheter omfattar. Med hjälp av mångsidiga kommunikationssituationer och lärmiljöer ska barnen ges möjlighet att använda och tillägna sig svenska eller finska som andraspråk i olika fostrings- och undervisningssituationer. Ett konkret språk och ett uttrycksförråd som används i vardagen ska vara utgångspunkten för att tillägna sig svenska eller finska. Förmågan att förstå och förmågan att producera språk ska knytas samman. På detta sätt lär sig barnet att göra iakttagelser och uttrycka sina tankar, känslor och åsikter på ett eget och för situationen lämpligt sätt. En del av barnen blir bekanta med den finländska kulturen och det svenska eller finska språket först då barnet börjar i småbarnspedagogiken. Att ett barn bekantar sig med och försöker lära sig det svenska eller finska språket ska inte jämföras med stödet som ges i småbarnspedagogiken (kapitel 5). Vårdnadshavarna ska få höra om den finländska småbarnspedagogikens mål, innehåll och metoder. Personalen ska diskutera familjens språkmiljö, språkval, flerspråkiga och kulturella identiteter samt utvecklingen och betydelsen av barnets modersmål – ett eller flera – med vårdnadshavarna. Småbarnspedagogiken stöder barnets integrering i det finländska samhället.

I mån av möjlighet skapas även tillfällen där barnen kan använda och lära sig sitt eget eller sina egna modersmål. Det egna modersmålet och att lära sig svenska eller finska som andraspråk ligger till grund för barnets funktionella två- och flerspråkighet. Ansvar för att upprätthålla och utveckla barnets modersmål – ett eller flera – och kultur ligger i första hand hos barnets familj. Vid behov används tolk i diskussion med vårdnadshavare för att garantera ömsesidig förståelse.

I Kaskö arrangeras tvåspråkig småbarnspedagogik. Målet med en tvåspråkig småbarnspedagogik är att utnyttja barnens tidiga sensoriska period för språkinläring genom att erbjuda barnen en mångsidigare språkfostran än vanligt. Barnen erbjuds möjligheter att anamma språk och använda dem funktionellt och genom lek. Samtidigt skapas en grund för livslånga språkstudier. Målet är att en verksamhet i mångspråkig miljö väcker barnets språkliga nyfikenhet och experimentlusta. Förutom det finska och svenska språket använder en del av barnen engelska.

I barnens lek är alla dessa språk naturligt närvarande. I Kaskö daghem har en betydande del av barnen en annan språk- och kulturbakgrund. Deras inläring i finska eller svenska stöds dagligen i alla funktioner, tex.

med hjälp av bildkort. Vårdnadshavarna väljer vilket inhemskt språk barnet önskas först anamma. Även en del av personalen har en annan språk- och kulturbakgrund. På så sätt möts många kulturer naturligt i småbarnspedagogik som anordnas på detta sätt.

I Kaskö lyfter såväl personalen som föräldrarna fram vikten av tvåspråkighet i daghemmet. Tvåspråkighet i daghemmet betyder att det i grupperna finns barn med finska eller svenska som språk. Barnen leker mycket tillsammans och lyssnar naturligt på båda språken i daghemmet. I daghemsgrupperna har man sett till att det finns både svensk- och finskspråkig personal och att alla arbetstagare kan vägleda barnet på båda språken. Även engelska som språk är en del av personalens arbetskultur. För barn med annat språk som modersmål än finska och svenska arrangeras undervisning och stöd i barnets egen grupp samt via S2-läraren. Språkbadsundervisning arrangeras inte inom Kaskös småbarnspedagogik.

5. STÖD FÖR BARNET

Barnet har rätt att få allmänt, intensifierat och särskilt stöd i enlighet med lagen om småbarnspedagogik. Stöd ska ges direkt när ett behov uppstår och barnet stöds på sin egen nivå från början. För att få intensifierat eller särskilt stöd förutsätts inte att barnet först har fått allmänt eller intensifierat stöd. Inom varje stödnivå beaktas pedagogiska, strukturella och vårdinriktade arrangemang. Personalen ska se till att alla barn känner sig accepterade som individer och som medlemmar i gruppen. Genom att uppmuntra barnet och ge barnet möjligheter att lyckas stöds utvecklingen av barnets positiva självbild. Barnet ska höras med beaktande av hens ålder och utveckling. Barnets behov av stöd och stödåtgärderna antecknas i barnets plan för småbarnspedagogik i daghem och i familjedagvården. Barnets plan för småbarnspedagogik är sekretessbelagd.

5.1 Principer och ansvar för att ordna stöd

Målet med trestegsstödet inom den småbarnspedagogiska verksamheten är att underlätta barnets vardag, lärandeprocess och utveckling. Att identifiera behov av och ordna stöd för utveckling och lärande är en del av den dagliga verksamheten inom småbarnspedagogiken. Personalen inom småbarnspedagogiken bör vara lyhörda och anpassa sin verksamhet enligt barnen i gruppen. Inom daghemmen agerar man regelbundet i smågrupper, varvid man mera ändamålsenligt kan svara på barnens behov av stöd.

Ansvar för att ordna och genomföra stödet

Daghemsföreståndaren ser till att personalen som en del av barnets plan för småbarnspedagogik planerar stödet för barnet. Gruppens personal bedömer barnets behov av stöd i samarbete med vårdnadshavarna, specialläraren inom småbarnspedagogiken och övriga sakkunniga. Det planerade stödet utvärderas utgående från barnets behov, minst en gång per år. Lärare inom småbarnspedagogiken ansvarar för att anteckna stödet i barnets plan för småbarnspedagogiken. I

Kaskö åt alla barn under 3 år görs RÅVEN-tester (bedömning av tal- och språkutveckling). Inför förskolan utför specialläraren en kartläggning över barnets färdigheter.

I Kaskö har småbarnspedagogiken tillgång till speciallärare tjänster. Specialläraren deltar i diskussionen om barnets plan för småbarnspedagogik, då det bedöms om ett barn behöver stöd, planeras stödåtgärder och då de vidtas. Speciallärare konsulterar personalen i grupper samt ger specialundervisning för barn i en liten grupp eller individuellt. Speciallärarens stöd kan också förverkligas som samundervisning.

Familjedagvårdaren ansvarar för att genomföra stödet för barnen i gruppen. Planeringen och utvärderingen av stödet görs i samarbete med en speciallärare inom småbarnspedagogik.

Om barnets bästa förutsätter det är det möjligt att i samarbete med vårdnadshavaren föra diskussioner om att barnet får en plats vid ett daghem för att få det stöd hen behöver.

Inom småbarnspedagogik kan man som stödåtgärd minska antalet barn i gruppen eller det kan finnas assistenter som är specifika för en grupp eller ett barn. Assistenten har i uppgift att stödja barnet eller barnen i gruppen och göra det möjligt för dem att delta i verksamheten. Det här kan även till exempel innebära att assistenten hjälper de övriga barnen i situationer då läraren inom småbarnspedagogik kommunicerar med barnet som behöver stöd och bidrar med pedagogiska innehåll som anknyter till barnets individuella mål.

Beslut

gällande assistentresurs eller minskning av barngruppens storlek görs av bildning- och bibliotekdirektör.

När ett barn är i behov av stöd utreds behovet och stöd sätts in så fort som möjligt. Initiativ till stöd kan komma från gruppens personal, vårdnadshavare eller andra sakkunniga t.ex. specialläraren inom småbarnspedagogik eller rådgivningen. Barnets styrkor ska vara i fokus när stödet planeras och genomförs. Vid grupp – och stadiövergångar ordnas ett överföringsmöte, där avsändare lärare, mottagande lärare och speciallärare deltar. Vid behov deltar även daghemsföreståndaren. I Kaskö finns det anvisningar för arbete i övergångsskeden.

5.2 Samarbete i samband med stöd

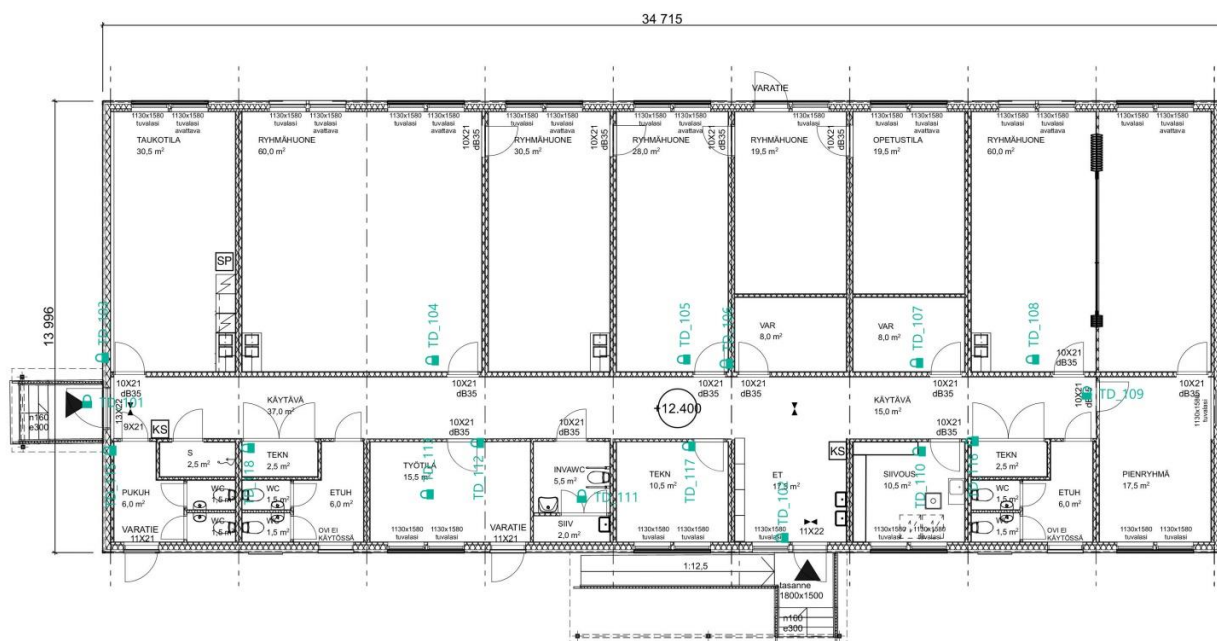
Samarbete med barnets vårdnadshavare och olika sakkunniga (t.ex. psykologer och terapeuter) spelar en viktig roll vid uppförandet, genomförandet samt utvärderingen av barnets stöd. Stödet kan också formos med hjälp av expertutlåtanden och nämns i barnets plan för småbarnspedagogik. Vid behov ordnas handledning av sakkunniga till personalen inom småbarnspedagogiken.

Samarbete med vårdnadshavare och barnet

Vid utformningen av barnets stöd är vårdnadshavarnas roll av stor betydelse. Diskussioner och möten med vårdnadshavarna hålls regelbundet. Vårdnadshavarna hålls uppdaterade om processerna och eventuella förändringar kring barnets stöd. Vid utvärderingen av barnets stöd deltar även vårdnadshavarna.

När man arbetar med familjer med olika språk- och kulturbakgrund används tolktjänster alltid när det behövs. Personalen inom småbarnspedagogiken ansvarar för att tolktjänster beställs.

Barnet som är i behov av stöd är också med och påverkar, enligt ålder och utveckling, genom frågor och samtal med lärare och/eller vårdnadshavare. Vid hörandet och beaktandet av barnets perspektiv samt vid stödandet av delaktigheten används bildstödsmaterial som alternativ och kompletterande kommunikationsmetod. Lärarna observerar även barnet i barngruppen för att kartlägga och utvärdera stödet.

Sektorsövergripande samarbete

Småbarnspedagogiken samarbetar i huvudsak med skolan, förskolan, rådgivningen, talterapeut, psykolog, socialvårdstjänster samt övriga aktörer när behov av stöd uppstår som kräver en viss form av sakkunskap. Sektorsövergripande samarbete ska i första hand ordnas med vårdnadshavarens samtycke. I barnets omfattande hälsogranskning ingår småbarnspedagogikens personals uppskattning om hur barnen under skolåldern klarar sig samt om deras välbefinnande. Detta görs alltid med föräldrarnas tillstånd. Småbarnspedagogikens personal kan per telefon be om konsulteringshjälp i samband med barnens sjukdomar o. dyl. Bestämmelserna om sekretess och utbyte av uppgifter ska följas i samarbetet.

Lärare inom småbarnspedagogik har ansvaret för att stödet i barngruppen fungerar och är en viktig länk i det sektorsövergripande samarbetet tillsammans med speciallärare inom småbarnspedagogik. Sakkunniga kan även delta vid utvärderingen av barnets stöd.

Vid uppgörande, genomförande och utvärdering av barnets stöd beaktas eventuella expertutlåtanden. Expertutlåtanden kan även fungera som underlag för bedömning av stödnivå eller för att få rätt till assistenthjälp.

Vid övergången till förskola och byte av daghem förs information gällande barnets stöd vidare till mottagande enhet. Det är endast sådan information som anses vara nödvändigt att veta för att kunna ordna stöd som ges vidare.

Ett barn kan på grund av en svår funktionsnedsättning eller sjukdom behöva förlängd läroplikt. Beslut om förlängd läroplikt fattas i allmänhet innan läroplikten börjar. Barnets vårdnadshavare ska i god tid få information om hur den förlängda läroplikten ordnas i praktiken.

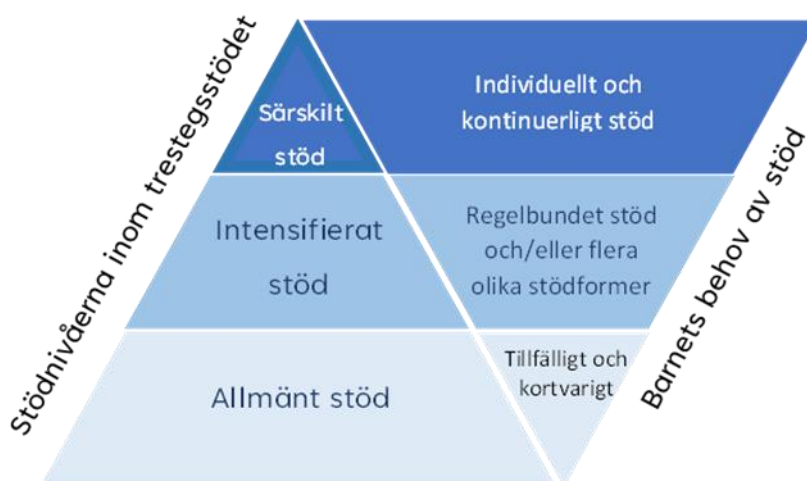
Genomförandet av den förlängda läroplikten i Kaskö beskrivs närmare i kapitel 5.3.

5.3 Genomförandet av stödet i småbarnspedagogiken

Barnet har rätt att få stöd på en lämplig nivå genast då behovet av stöd har upptäckts. Barnets möjligheter att få stöd förutsätter ingen medicinsk diagnos eller andra utlåtanden av sakkunniga inom hälsovården eller socialvården. Barnet har också rätt till stödtjänster och hjälpmedel enligt sitt behov av stöd.

Barnets bästa ska alltid beaktas när stöd ordnas. Målsättningen är att alla barn ska känna sig inkluderade i en barngrupp. Arbetsmetoderna bör vara flexibla men med trygga ramar. I praktiken kan stöd inom barngruppen innebära t.ex. smågruppsindelning, individuellt stöd samt omstruktureringar i lärmiljön och rutiner. Flera ändringar kan behöva göras innan man hittar en lösning som passar alla barn. Bildstöd, klara rutiner och ett tydligt dagsschema gynnar och stöder alla barn.

Hela personalen deltar i enlighet med sin arbetsbeskrivning och sina ansvarsområden i bedömningen av barnets stödbehov och i givandet av det stöd som behövs samt i utvecklandet av verksamhetskulturen och arbetssätten.

Det praktiska innehållet i småbarnspedagogikens stödnivåer

	Allmänt stöd inom småbarnspedagogik	Intensifierat stöd inom småbarnspedagogik	Särskilt stöd inom småbarnspedagogik
	En del av varje barns vardag	När behov av stödet är tillfälligt och / eller regelbundet	När behov av stödet är kontinuerligt och långvarigt

Dokumentering	Barnets plan för småbarnspedagogik (VASU)	Barnets VASU	Barnets VASU
Samarbete	<p>Pedagogisk diskussion mellan familjen, gruppens personal och daghemsföreståndare</p> <p>Reflektion inom arbetsteamet</p> <p>Vid behov konsultation med specialläraren</p>	<p>Pedagogisk diskussion mellan familjen, gruppens personal och daghemsföreståndare</p> <p>Reflektion, överenskomma arrangemang utgående från barnets behov</p> <p>Konsultation med specialläraren</p> <p>Vid behov undersökningar ->Handledning och konsultation av sakkunniga inom social – och hälsovården och terapeuter</p>	<p>Pedagogisk diskussion mellan familjen, gruppens personal och daghemsföreståndare</p> <p>Reflektion, överenskomma arrangemang utgående från barnets behov</p> <p>Speciallärarens handledning och konsultation</p> <p>Mångprofessionellt samarbete med sakkunniga inom social – och hälsovården och terapeuter samt bildning- och bibliotekdirektören</p>
Stödformer	<p>Kvalitativ pedagogik i vardagen</p> <p>Pedagogiskt stöd på gruppnivå</p> <p>Eventuellt strukturellt stöd och vårdstöd</p>	<p>Pedagogiskt stöd på gruppnivå och individualiserat</p> <p>Strukturellt stöd</p> <p>Eventuellt vårdstöd</p>	<p>Pedagogiskt stöd på gruppnivå och individualiserat</p> <p>Starkt strukturellt stöd</p> <p>Eventuellt vårdstöd</p>
Specialundervisning	<p>Enligt behov kortvariga, enskilda stödåtgärder</p>	<p>Mera regelbundet än det allmänna stödet</p> <p>Kan vara kort- eller långvarigt och innehålla flera samtidiga stödformer</p> <p>Genomförs på deltid</p>	<p>Stödet är fortgående och regelbundet</p> <p>Innehåller flera stödformer och -tjänster</p> <p>Kan vara heltidsstöd, i Kaskö genomförs det som deltidstöd</p>
Pedagogik kunnande	<p>Stark allmän pedagogisk kompetens</p>	<p>Den specialpedagogiska kompetensens roll framhävs</p> <p>Utöka personalens kunnande / skolning</p>	<p>Den specialpedagogiska kompetensens roll är stark</p> <p>Utöka personalens kunnande / skolning</p>
Ansvar för planeringen och genomförandet av stödet	<p>Gruppens vuxna och barnets vårdnadshavare</p>	<p>Gruppens vuxna, barnets vårdnadshavare, specialläraren och eventuella samarbetsparter</p>	<p>Gruppens vuxna, barnets vårdnadshavare, speciallärare och alla samarbetsparter</p>
Förvaltningsbeslut	<p>Behövs inte gällande allmänt stöd</p> <p>Beslut ska fattas gällande eventuella stödtjänster; bildnings-och bibliotekdirektör</p>	<p>Beslut gällande intensifierat stöd och eventuella stödtjänster ska fattas; bildnings-och bibliotekdirektör</p>	<p>Beslut gällande särskilt stöd och eventuella stödtjänster ska fattas; bildnings-och bibliotekdirektör</p>

(Modifierat, ursprungligen trestegsstöd i småbarnspedagogiken / Noora Heiskanen 2018)

Allmänt stöd

Inom småbarnspedagogiken används trestegsstödet, som är bestämd i lagen om småbarnspedagogik. Den första nivån, allmänt stöd, ges till ett barn för att klara av att delta i barngruppens dagliga verksamhet. Man ska tillgodose barnets individuella behov av stöd till exempel genom att använda lämpliga material, redskap, undervisningsprogram, men vid behov kan även individuellt stöd ges. I första hand är det läraren inom småbarnspedagogik som planerar och ansvarar för att det allmänna stödet förverkligas. Exempel på stödåtgärder kan vara planerade sittplatser, indelningar i mindre grupper, bildstöd och time timer. Vid utvärderingen av barnets plan för småbarnspedagogik diskuteras även eventuella stödåtgärder inom det allmänna stödet med vårdnadshavarna. Vid behov deltar specialläraren vid uppgörandet av barnets plan inom allmänt stöd. Inget förvaltningsbeslut krävs för att få stöd på denna nivå.

Intensifierat stöd

Intensifierat stöd är den andra stödnivån inom trestegsstödet. Stödet är starkare och mer individuellt anpassat. Stödet kan bestå av flera stödformer som tillämpas regelbundet eller periodvis, både individuellt och i grupp. Det intensifierade stödet inleds så fort som möjligt efter att man har märkt ett ökat stödbehov hos barnet. Stödåtgärderna beskrivs i barnets plan för småbarnspedagogik och kan vara t.ex. stöd av speciallärare inom småbarnspedagogik, extra stöd av lärare inom småbarnspedagogik, gruppassistenter, bildstöd, time timer och indelningar i mindre grupper. Vid behov deltar även andra sakkunniga, såsom rådgivningen, talterapeut och psykolog, vid uppgörandet av planen. Expertutlåtanden som tangerar barnets lärande och utveckling nämns i planen. Ett förvaltningsbeslut av intensifierat stöd fattas av bildnings- och biblioteksdirektören i Kaskö. Beslutet kan verkställas även om det inte har vunnit laga kraft.

Särskilt stöd

Den tredje och starkaste nivån av stöd är särskilt stöd. Ett barn har rätt att få särskilt stöd genast när behovet av stöd framkommer. Förvaltningsbeslut fattas av biblioteks- och bildningsdirektören. Beslutet kan verkställas även om det inte har vunnit laga kraft.

Lärare inom småbarnspedagogik ansvarar tillsammans med specialläraren inom småbarnspedagogik för uppgörandet av barnets plan för småbarnspedagogik i samråd med vårdnadshavarna. Vid behov deltar även andra aktörer såsom psykolog, läkare och talterapeut. Expertutlåtanden som berör barnets inlärning och utveckling nämns i planen. Stödet och innehållet utarbetas enligt barnets individuella behov. Exempel på stödåtgärder kan vara deltids specialundervisning av speciallärare, starkare stöd av lärare inom småbarnspedagogik, individuellt bildstöd, individuella arrangemang kring t.ex. lärandemiljön samt individuella lärandemål. Stödet ges kontinuerligt och på heltid.

Förlängd läroplikt

Ett barn kan på grund av en svår funktionsnedsättning eller sjukdom behöva förlängd läroplikt. Beslut om förlängd läroplikt fattas i allmänhet innan läroplikten börjar. Barnets vårdnadshavare ska i god tid få information om hur den förlängda läroplikten ordnas i praktiken. Då fattas också ett beslut om

särskilt stöd för barnet. Båda beslut görs av bildnings- och biblioteksdirektören i Kaskö stad.

Alla barn har rätt till förskoleundervisning året innan läroplikten börjar. Barn som omfattas av förlängd läroplikt har rätt till förskoleundervisning från och med början av höstterminen det år barnet fyller fem år.

Olika alternativ inom den förlängda läroplikten i Kaskö:

Förskoleundervisningens varaktighet och inledningen av den grundläggande utbildningen bör planeras enligt barnets framsteg, stödbehov och helhetsituation. I Kaskö genomförs det förskoleår som ingår i läroplikten i en förskolegrupp vid daghemmet. Undervisningen av de barn som omfattas av förlängd läroplikt kan ordnas på tre alternativa sätt:

1	Barnet 5-årigt: Den avgiftsfria förskoleundervisning som föregår läroplikten genomförs i en daghemsgrupp Barnet 6-årigt: Läroplikten inleds (1.8.) Förskoleundervisning i en förskolegrupp vid daghemmet, skolan konsulteras vid förskoleundervisningen Barnet 7-årigt: Börjar i den grundläggande utbildningen
2	Barnet 6-årigt: Läroplikten inleds (1.8.) Förskoleundervisning i en förskolegrupp vid daghemmet, skolan konsulteras vid förskoleundervisningen Barnet 7-årigt: Börjar i den grundläggande utbildningen
3	Barnet 6-årigt: Läroplikten inleds (1.8.) Förskoleundervisning i en förskolegrupp vid daghemmet, skolan konsulteras vid förskoleundervisningen Barnet 7-årigt: Ett andra förskoleår som hör till läroplikten. Barnet 8-årigt: Börjar i den grundläggande utbildningen

Stödformer

Inom småbarnspedagogiken i Kaskö beaktas pedagogiska, strukturella och vårdinriktade stödformer.

Inom varje nivå av trestegsstödet tar man ställning till vilka stödformer som behövs. Olika stödformer kan genomföras samtidigt, genast när behovet av stöd framkommit, som en del av den grundläggande verksamheten. Arbetsätten och lärmiljöerna ska anpassas efter barnets individuella behov.

Stödåtgärderna ska planeras pedagogiskt så att barnets delaktighet och rätt att lära sig och vara en del av barngruppen förverkligas utifrån barnets bästa.

Lärare inom småbarnspedagogik har, tillsammans med övrig personal i barngruppen, det huvudsakliga ansvaret vid utformningen av de pedagogiska stödformerna. Vid de strukturella stödformerna är det daghemsföreståndaren som är ansvarig över att stödet och planeringen av barnets stöd uppfylls. Närvårdare med behörighet för läkemedelshantering har hand om de vårdinriktade stödformerna med betoning på hälso- och sjukvård samt läkemedel. Övriga vårdinriktade stödformer såsom hjälpmedel och miljöanpassade lösningar (t.ex. rullstolsramper) ansvarar utbildningsanordnaren över.

En checklista för stödformerna, som har gjort för personalen, kan användas som hjälp för planering och genomförande av stödbehov.

Barnets stödbehov diskuteras vid behov med vårdnadshavarna, personalen och övriga sakkunniga och stödet dokumenteras i barnets plan för småbarnspedagogiken. Personalens olika kompetens och de resurser som står till förfogande utnyttjas.

Pedagogiska stödformer innefattar återkommande aktiviteter och en tydlig struktur i barnets dagliga rutiner inom småbarnspedagogiken. Stödet för barnet innefattar bland annat växelverkan och kommunikation på ett sätt som är sensitivt och tillgängligt. Pedagogiska stödformer genomförs exempelvis genom smågruppsverksamhet, bildstöd, klädschema, träningsstunder. Till de pedagogiska stödformerna hör också planering, observation, dokumentation och utvärdering av den småbarnspedagogiska verksamheten.

Strukturella stödformer innefattar att stärka personalens kunnande i fråga om att upptäcka barnets stödbehov och genomföra stödet samt deras specialpedagogiska kompetens. Här kan man utnyttja konsultation / skolning av speciallärare. Till strukturella stödformer hör också att minska antalet barn i gruppen, se över personaldimensioneringen och/eller personalstrukturen samt därtill hörande lösningar och att ändra stödformerna enligt barnets stödbehov.

Vårdinriktade stödformer ordnas genom sektorsövergripande samarbete enligt barnets behov. Dessa kan till exempel vara hjälpmedel och behov av assistans som hänför sig till vård av barnets långtidssjukdomar eller till barnets medicinering, kost och rörlighet. Samarbete kan ske med exempelvis tal-, ergo- och fysioterapeuter, rehabiliteringshandledare, sjukvård, pedagogiska handledare och socialhandledare. Läkemedelsbehandlingen eller sjukvården av barnet ska inte vara beroende av stödnivån enligt lagen om småbarnspedagogik, utan vården ska ges oberoende av stödnivå enligt barnets behov.

5.4 Bedömning av stödet för barnet

Stödet för barnet ska utvärderas på alla stödnivåer inom småbarnspedagogiken. Barnets behov av stöd, hur väl stödet räcker till och hur det genomförs ska bedömas efter behov, men ändå minst en gång om året, till exempel i samband med att barnets plan för småbarnspedagogik ses över, när stödbehovet förändras eller när det sker ändringar i lärmiljön.

En speciallärare inom småbarnspedagogik deltar i den utsträckning det behövs i bedömningen av barnets behov av stöd. Social- och hälsovårdsmyndigheterna ska delta i bedömningen på begäran av anordnaren av småbarnspedagogik, om bedömningen av stödbehovet och motiveringen av stödlösningarna förutsätter även annan sakkunskap än sådan pedagogisk sakkunskap som personalen inom småbarnspedagogiken innehar.

Barnets plan för småbarnspedagogik formuleras per verksamhetsperiod på hösten före utgången av september och den utvärderas på våren. Ifall det sker förändringar i barnets utveckling under verksamhetsperioden, bedöms barnets stödbehov på nytt. Målen för verksamhet uppdateras när barnets behov ändras.

Initiativet till intensifiering av stödet kan komma från personalen i barnets grupp, från vårdnadshavaren/havarna eller från en samarbetspart.

5.5 Barnets plan för småbarnspedagogik i samband med stöd

Barnets behov av stöd det vill säga stödnivån, stödformerna och hur de ska genomföras samt ansvars- och arbetsfördelningen när det gäller stödet ska antecknas i barnets plan för småbarnspedagogik. Lärare inom småbarnspedagogik ansvarar för att göra upp och utvärdera planen i samarbete med den övriga personalen, barnets vårdnadshavare och speciallärare inom småbarnspedagogik. Personalen har i uppgift att stödja vårdnadshavarens och barnets delaktighet när planen görs upp och utvärderas. Målet är att fungera i samförstånd med barnet och vårdnadshavaren. Barnets åsikt ska klarläggas och beaktas då planen görs upp och utvärderas.

När barnets plan utarbetas är det viktigt att samarbete görs mellan olika parter. I samarbete med barnet, vårdnadshavarna och vid behov andra sakkunniga diskuteras barnets intressen, styrkor och stödbehov samt hur stödet ska genomföras. I planen skrivs in målen per barn för den pedagogiska verksamheten och åtgärderna för att nå målen. I övergångsskeden, t.ex. när barnet byter grupp eller enhet inom småbarnspedagogiken eller övergår till förskoleundervisningen förs den information som är nödvändig för att barnets stöd ska kunna genomföras över från den gamla till den nya enheten eller mellan serviceproducenterna. I Kaskö finns anvisningar för övergångsskedena.

Genast när ett behov av stöd uppkommer hos ett barn uppdaterar en lärare inom småbarnspedagogik barnets plan för småbarnspedagogik. I planen antecknas nuvarande situationen, tidigare åtgärder, barnets och vårdnadshavarens åsikter samt beslutsåtgärder. Specialläraren inom småbarnspedagogik kan även delta i uppgörandet av planen. Bedömningen av stödbehovet kan leda till stöd inom allmänt eller intensifierat stöd.

Ifall intensifierat stöd inte skulle räcka till ska planen för småbarnspedagogik uppdateras enligt de nya stödbehoven. I planen beskriver man mer omfattande barnets situation, styrkor och utmaningar, tidigare åtgärder, barnets och vårdnadshavarens åsikter samt beslutsåtgärder och ansvarsfördelning. Lärare inom småbarnspedagogik ansvarar för uppdateringen. Bedömningen av stödbehovet kan leda till stöd inom särskilt stöd.

Som grund för att fatta ett förvaltningsbeslut ska det av barnets plan framgå nivån på det stöd som ska ges barnet, stödformer och stödtjänster samt småbarnspedagogikhetenhet.

Om barnet har en långvarig sjukdom som kräver läkemedelsbehandling ska en plan för läkemedelsbehandling göras upp tillsammans med hälso- och sjukvården. I den mån uppgifterna i

planen för läkemedelsbehandling är nödvändiga för att ordna småbarnspedagogik ska de antecknas i barnets plan för småbarnspedagogik.

Barnets plan är ett dokument som ska förvaras varaktigt och som ska förvaras med centrala bilagor i enlighet med Riksarkivets beslut. Utlåtanden av social- och hälsovården förvaras inte bland småbarnspedagogikens dokument, utan de arkiveras i anslutning till social- och hälsovården.

I Kaskö barnets plan för småbarnspedagogik sparas i programmet Päikky.

I förskoleundervisningen under hösten följs barnets stödbehov upp och dokumenteras i dokumenten om trestegsstöd. För ett barn i småbarnspedagogik som kompletterar förskoleundervisningen registreras stödbehovet i första hand i dokumenten om trestegsstöd. För ett barn som deltar i småbarnspedagogik som kompletterar förskoleundervisningen registreras stödbehovet i första hand i förskoleundervisningens inlärningsplan eller i dokumenten om trestegsstöd. I barnets plan för småbarnspedagogik ska det omnämnas att stödbehoven har skrivits in i dokumenten i fråga.

5.6 Beslut om intensifierat och särskilt stöd samt stödtjänster

Anordnaren av småbarnspedagogik ska utan dröjsmål fatta ett förvaltningsbeslut där man beslutar om intensifierat eller särskilt stöd eller om stödtjänster för barnet utifrån en bedömning av behovet av stöd. Barnets plan för småbarnspedagogik och eventuella sakkunnigutlåtanden utgör grunden till att ett förvaltningsbeslut fattas om intensifierat eller särskilt stöd eller om stödtjänster.

Innan beslutet fattas ska anordnaren av småbarnspedagogik höra barnets vårdnadshavare eller en annan laglig företrädare och informeras om processen med förvaltningsbeslutet.

I beslutet om intensifierat och särskilt stöd ska man ange och besluta om följande: stödformer, verksamhetsstället inom småbarnspedagogik, stödtjänster. En besväransvisning ska fogas till beslutet, eftersom vårdnadshavaren kan söka ändring i beslutet genom besvär.

Ett beslut ska alltid motiveras och det är i kraft tills vidare.

Förvaltningsbeslutet ska ändras eller upphävas om barnets behov av stöd förändras.

Även barnets vårdnadshavare kan ansöka om intensifierat eller särskilt stöd för barnet.

Om det inte fattas ett beslut om intensifierat eller särskilt stöd för barnet, ska ett separat förvaltningsbeslut om stödtjänster fattas.

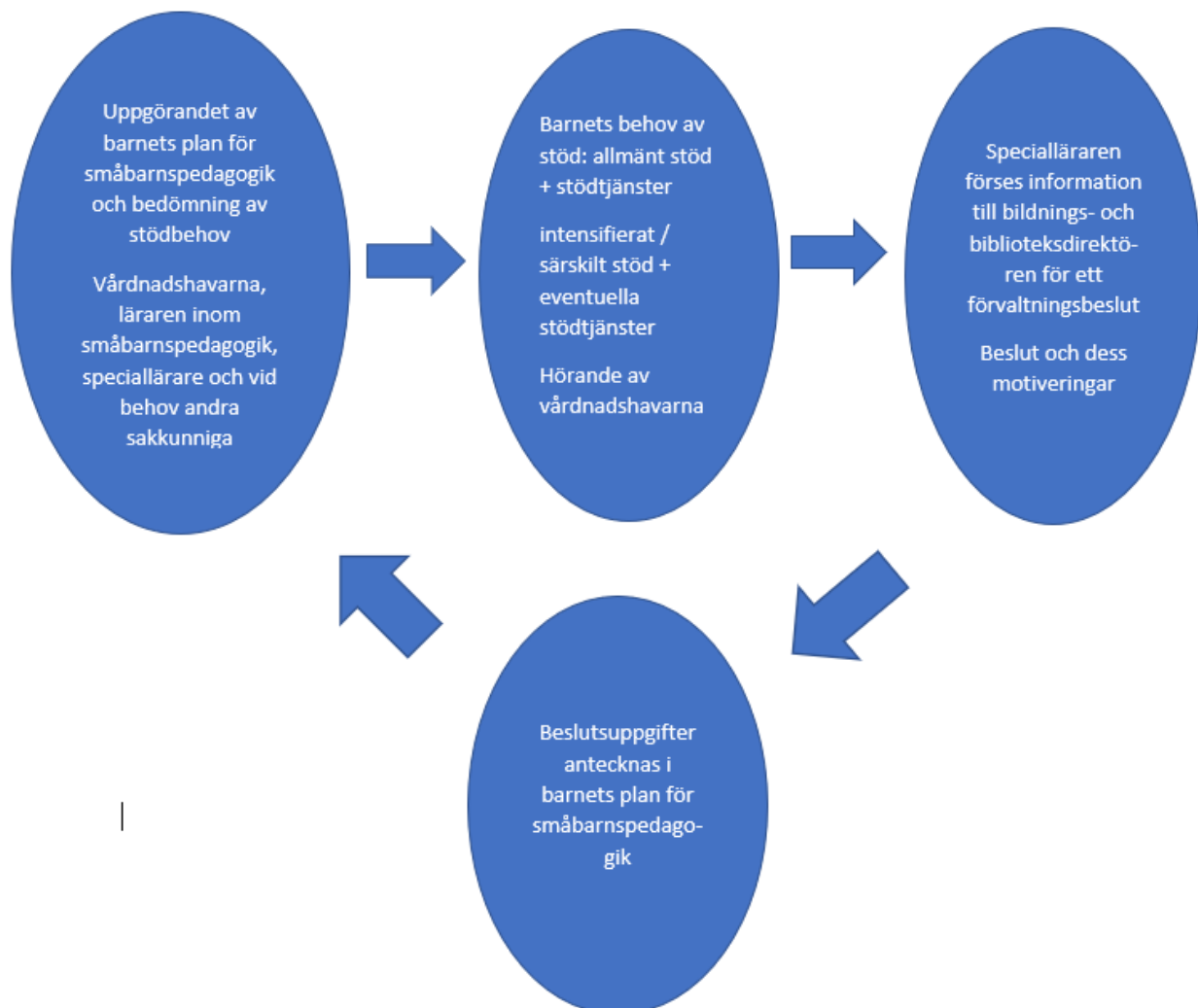
Barnets småbarnspedagogik kan ordnas av flera än en anordnare av småbarnspedagogik. Om barnet deltar i småbarnspedagogik som ordnas av två olika kommuner, till exempel på grund av växelvist boende, ska ett förvaltningsbeslut fattas separat av båda kommunerna. Anordnarna av småbarnspedagogik har i en sådan situation skyldighet att utifrån barnets bästa planera, genomföra och utvärdera stödet i samarbete. Varje aktör ska fatta ett eget förvaltningsbeslut.

Förvaltningsbeslut om intensifierat eller särskilt stöd eller om stödtjänster ska verkställas omedelbart. Beslutet kan verkställas även om det inte har vunnit laga kraft. Verkställigheten innan beslutet har vunnit laga kraft är av central betydelse med tanke på rättsskyddet. Genom ett beslut kan man inte besluta om social- och hälso-tjänster för barnet, såsom hjälpmedel för medicinsk rehabilitering eller service och stödåtgärder enligt handikappservicelagen.

I Kaskö stad förvaltningsbeslut om intensifierat och särskilt stöd samt stödtjänster fattas av bildnings- och biblioteksdirektören.

Beslutprocess för trestegstöd inom småbarnspedagogik i Kaskö

Lag om småbarnspedagogik 15 a § stöd för barnets utveckling, lärande och välbefinnande, 15 b § hur stödet till barnet genomförs, 15 c § stödtjänster som tillhandahålls barnet, 15 d § bedömning av stödbehovet, 15 e § beslut om stöd och stödtjänster, Förvaltningslag 34 §, 45 § 1 mom.

6. SMÅBARNSPEDAGOGIK SOM BASERAR SIG PÅ EN ALTERNATIV PEDAGOGIK ELLER EN SÄRSKILD ÅSKÅDNING

Det erbjuds inte någon alternativ pedagogikform eller någon speciell åskådning inom Kaskö småbarnspedagogik. Eftersom det finns många internationella barn i daghemmet, ser man till att deras kulturtraditioner respekteras samt värnas och ser till att även vårdnadshavarna får tillräckligt med information om målen, värden samt verksamhetsätten för den finska småbarnspedagogiken. Enligt mån av möjlighet ges möjlighet att bekanta sig med de internationella barnens egna kulturtraditioner för alla barn i daghemmet tillsammans med vårdnadshavarna.

7. UTVÄRDERING OCH UTVECKLING AV VERKSAMHETEN INOM SMÅBARNSPEDAGOGIKEN

Syftet med utvärderingen av verksamheten är att stödja genomförandet av lagen om småbarnspedagogik och planerna för småbarnspedagogik samt att utveckla småbarnspedagogiken. Anordnaren av småbarnspedagogik ska enligt lagen om småbarnspedagogik utvärdera sin verksamhet samt delta i utomstående utvärdering av sin verksamhet. Utvärderingen av verksamheten ska genomföras systematiskt och regelbundet. Systematisk utvärdering förutsätter att anordnaren har ett fungerande system för utvärdering. Med hjälp av utvärderingen ska kvaliteten på småbarnspedagogiken främjas, verksamhetens styrkor och utvecklingsbehov synliggöras och verksamheten utvecklas.

7.1 Utvärdering och utveckling av den pedagogiska verksamheten

Syftet med utvärderingen av den pedagogiska verksamheten är att utveckla småbarnspedagogiken och förbättra förutsättningarna för barnens utveckling och lärande. Uppföljning, regelbunden utvärdering och utveckling av den lokala planen för småbarnspedagogik och barnets plan för småbarnspedagogik är en del av detta uppdrag. Verksamheten inom småbarnspedagogiken ska utvärderas och utvecklas på nationell nivå samt ur anordnar-, enhets- och individperspektiv.

Anordnaren av småbarnspedagogik ska regelbundet följa upp och utvärdera planerna för småbarnspedagogik och hur de har genomförts inom de olika verksamhetsformerna. Anordnaren av småbarnspedagogik bestämmer själv vilka metoder som ska användas vid utvärderingen på anordnar- och enhetsnivå. Det är viktigt att de lokala beslutsfattarna, vårdnadshavarna och personalen inom småbarnspedagogiken har aktuell information om hur småbarnspedagogiken genomförs och om dess kvalitet. De centrala resultaten av utvärderingarna ska publiceras. Utvärderingen på anordnar- och enhetsnivå är en central del av ledarskapet och av utvecklingen inom den småbarnspedagogiska verksamheten på lokal nivå. Barnen och deras vårdnadshavare ska regelbundet ges möjlighet att delta i utvärderingen av småbarnspedagogiken.

Personalens målinriktade och systematiska självvärdering har en central roll i att upprätthålla och utveckla kvaliteten inom småbarnspedagogiken. Utvärderingen kan fokusera på bland annat personalens kommunikation med barnen, stämningen i gruppen, pedagogiska arbetssätt, verksamhetens innehåll eller lärmiljöerna. Hur stödet för barnet (kapitel 5) genomförs ska vara ett centralt föremål för utvärderingen.

Utvärderingen på individnivå innebär utvärdering av hur barnens planer för småbarnspedagogik genomförs. Det är alltid viktigt att utvärdera genomförandet av barnets plan för småbarnspedagogik innan den uppdateras eller en ny plan utarbetas. I samband med utvärderingen ska barnet, vårdnadshavaren och personalen fundera över hur verksamhetens mål och de överenskommelser som man gemensamt skrivit in i planen har beaktats och uppnåtts i verksamheten inom småbarnspedagogiken. Utvärderingen av stödet för barnet ska ingå i barnets plan för småbarnspedagogik.

Vid utarbetandet av Kaskö plan för småbarnspedagogik har stadens strategi beaktats. Den centrala missionen är hur staden strävar till att främja invånarnas välmående, en hållbar utveckling samt hur Kaskö som en stad under utveckling tar hand om sina invånare och deras välmående. Därmed har även småbarnspedagogiken givits en viktig uppgift att säkerställa barnens välmående med en professionell verksamhet inom småbarnspedagogiken och förundervisningen samt främja barnens jämlikhet och likvärdighet och för sin del förebygga utanförskap.

Inom Kaskö småbarnspedagogik är verksamhetens utvärdering fortlöpande och organiserad. Förverkligandet av småbarnspedagogikens mål utvärderas enligt anvisningar från KARVI (Kansallinen koulutuksen arviointikeskus = en nationell utvärderingscentral för utbildning) (2019). Med utvärderingen strävar man till att engagera personalen till en målinriktad, fortlöpande verksamhet som inom småbarnspedagogikens verksamhet strävar till att nå målen och en förbättring av kvaliteten. Verksamheten utvärderas ur ledarskapssynvinkel, samt ur personalens, barnens och vårdnadshavarnas synvinkel. Utstakade mål samt genom att utvärdera verksamheten kan man lyfta fram styrkorna samt identifiera det som bör utvecklas. För att kunna utveckla verksamheten bör den utvärderas systematiskt.

Hela det multiprofessionella teamet deltar i den pedagogiska planeringen, utvärderingen och utvecklingen av barngruppen. Läraren för småbarnspedagogik svarar för den pedagogiska diskussionen och utvärderingen, dokumenteringen för sitt team samt för samarbetet med vårdnadshavarna. På basen av gemensamma diskussioner utvärderar teamet för småbarnspedagogik regelbundet förverkligandet av de mål som de utstakat samt hur verksamheten har förverkligats med dessa som grund. Personalens målinriktade och planerade självutvärdering har en central roll i uppehållandet och utvecklandet av kvaliteten inom småbarnspedagogiken.

Barnets plan för småbarnspedagogik utarbetas och utvärderas tillsammans med barnens vårdnadshavare. I samband med utvärderingen dryftar barnet, vårdnadshavaren och personalen för sin del hur väl de gemensamma verksamhetsmålen och avtalen är beaktade och hur de har förverkligats inom den småbarnspedagogiska verksamheten. Förverkligande av barnets stöd är en central utvärderingspunkt. Utvärdering av barnets stöd ingår i barnets plan för småbarnspedagogik.

Barnens synvinkel och delaktighet kommer fram i barnets plan för småbarnspedagogik, i förundervisningsdiskussioner och i den vardagliga verksamheten. För vårdnadshavarna arrangeras en möjlighet att delta regelbundet i utvärderingen av småbarnspedagogiken. På våren utskickas en kundenkät till vårdnadshavarna.

Vårdnadshavarnas utvärdering:

- dagliga möten och diskussioner är ett naturligt sätt i en liten stad
- barnets VASU-diskussioner (VASU = plan för småbarnspedagogik)
- utförd utvärdering – samt enkät om återknytning/feedback av verksamheten

Barnens återknytning/feedback:

- barnens och personalen dagliga samtal
- uppföljning och observering av barnets välmående
- uppmärksammande av barnens synvinklar och föremålen för intresse i tex. samtal och observationer genom lekar, sagoberättande

Personalens återknytning/feedback:

- arbetsplatsmöten
- utvecklingssamtal
- pedagogiska kvällar
- utvecklingsdagar/skolningsdagar 2 - 3 dgr / år
- självutvärdering
- gemensamma team-diskussioner

Kundnöjdhetens resultat på basen av enkät, utvärdering och feedback informeras till vårdnadshavarna och resultatet rapporteras till Kaskö bildningsnämnd om våren

